

B&B
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA

Diplomsko delo višješolskega strokovnega študija

Program: Logistično inženirstvo

Modul: Cestni promet

PREVOZ ŽIVIH ŽIVALI V CESTNEM PROMETU

Mentor: Mihael Bešter, univ. dipl. inž. tehnol. prom.

Kandidatka: Petra Snedec

Lektorica: Lea Golub, mag. prof. slov. jez. in knjiž. in mag. prof. ped.

Kranj, junij 2023

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju Mihaelu Beštru za spodbudo in pomoč pri izdelavi diplomske naloge.

Zahvaljujem se tudi lektorici Lei Golub, ki je mojo diplomsko nalogo jezikovno pregledala.

Posebej se zahvaljujem svoji družini, ki mi je med pisanjem diplomske naloge stala ob strani in me moralno podpirala.

IZJAVA

Študentka Petra Snedec izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom Mihaela Bešterja, univ. dipl. inž. tehnol. prom.

Skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah dovoljujem objavo tega diplomskega dela na spletni strani šole.

Dne _____

Podpis: _____

POVZETEK

Tema diplomske naloge je bila izbrana zaradi sočutnosti, ki jo čutimo do živali. Osredotočili smo se na prevoz živih živali v cestnem prometu, ki je izveden po zakonodaji Uredbe Sveta Evropske unije (EU). Povzeta so pravila, ki veljajo pri organizaciji prevoza, saj morajo biti živali primarno primerne za prevoz. Pregledali smo pogoje, kdo lahko prevaža živali in kakšna dokumentacija je potrebna. Po seznanitvi z vsemi zakoni nas je zanimalo, ali se to dejansko upošteva tudi na slovenskih cestah. Z analizo štirih različnih kategorij živali smo poskusili ugotoviti, koliko je nadzora v Republiki Sloveniji in kakšne neskladnosti se ugotavljajo. Zanima nas, ali se kršitelje ob ugotovljenih kršitvah kaznuje in ali se stanje z leti izboljšuje.

KLJUČNE BESEDE

- prevoz živih živali
- Uredba Sveta Evropske Unije
- kršitve
- ukrepi
- nediskriminatorni pregledi

ABSTRACT

The theme of the thesis was chosen because of the compassion we feel towards animals. We have focused on the transport of live animals in road transport, which is carried out under the legislation of the Council Regulation. The rules that arise from the organisation of transport themselves are summarised, as the animals must be primarily suitable for transport. We will review the conditions of who can transport the animals and what documentation is required. After becoming aware of all the laws, we would like to know whether this is actually taken into account on Slovenian roads. Through the analysis of four different categories of animals, we will try to determine how much control is in the Republic of Slovenia and what inconsistencies are being identified. We would like to know if, in the case of the infringements found, offenders are punished and whether the situation improves over the years.

KEYWORDS

- live animal transport
- Uredba Sveta Evropske Unije
- violations
- prohibitive measures
- non-discriminatory searches

KAZALO

1.	UVOD	1
1.1	Žalostna misel.....	1
1.2	Cilj naloge	1
1.3	Predpostavke in omejitve	2
1.4	Metode dela	2
2.	ŽIVALI.....	3
2.1	Pravilniki za prevoz živih živali	3
2.2	Splošni pogoji o zaščiti živali med prevozom.....	4
2.3	Organizacija vožnje.....	5
2.4	Primernost živali za prevoz	6
2.5	Nakladanje in razkladanje	7
2.5.1	Govedo	8
2.5.2	Ovce in koze	10
2.5.3	Prašiči	10
2.5.4	Kopitarji.....	11
2.6	Prevozna sredstva za živali.....	12
2.7	Prevozna dokumentacija	16
2.8	Registracija prevoznikov živali.....	21
3.	NADZOR IZVAJANJA PREVOZOV ŽIVIH ŽIVALI	26
3.1.	Splošni ukrepi	26
3.2	Splošni ukrepi pri prevoznikih, ki ne ravnajo v skladu s pravili	27
3.3	Globe	28
4.	ANALIZA PODATKOV O OPRAVLJNIH PREGLEDIH PO KATEGORIJAH	30
4.1	Govedo	31
4.1.1	Odhod	31
4.1.2	Med prevozom	34
4.1.3	Po prevozu.....	36
4.2	Kopitarji.....	38
4.2.1	Odhod	38
4.2.2	Med prevozom	40

4.2.3	Po prevozu.....	41
4.3	Drobnica	41
4.3.1	Odhod.....	42
4.3.2	Med prevozom	43
4.3.3	Po prevozu.....	45
4.4	Prašiči	46
4.4.1	Odhod.....	46
4.4.2	Med prevozom	48
4.4.3	Po prevozu.....	49
5.	ANALIZA STANJA KRŠITEV V SKLADU S PREGLEDI VSEH KATEGORIJ ŽIVALI.....	50
5.1	Število pregledov in delež kršitev	50
5.2	Fizično pregledane živali	50
5.3	Prevozna sredstva	51
5.4	Spremna dokumentacija.....	51
5.5	Kršitve/ukrepi	52
6	ZAKLJUČEK	53
7	VIRI IN LITERATURA	54

KAZALO SLIK

Slika 1: Zbirni center Trebnje.....	5
Slika 2: Primer živali, ki ni primerna za prevoz.....	6
Slika 3: Nepravilno nakladanje živali	7
Slika 4: Primer nakladalne in razkladalne rampe za govedo.....	8
Slika 5: Primer nakladanja prašičev.....	11
Slika 6: Prevozno sredstvo za živali	13
Slika 7: Primer napisa za prevoz živih živali	14
Slika 8: Primer napisa za prevoz živih živali	15
Slika 9: Spremni list za prašiče.....	16
Slika 10: Zahtevana dokumentacija: Načrtovanje	17
Slika 11: Zahtevana dokumentacija: Kraj odhoda.....	18
Slika 12: Zahtevana dokumentacija – Namembni kraj	19
Slika 13: Zahtevana dokumentacija – Izjava prevoznika.....	20
Slika 14: Zahtevana dokumentacija – Poročilo o nepravilnostih	20
Slika 15: Dovoljenje za prevoznike TIP 1.....	22
Slika 16: Potrdilo o usposobljenosti za voznike in oskrbnike.....	23
Slika 17: Dovoljenje za prevoznike TIP 2.....	24
Slika 18: Potrdilo o odobritvi cestnega prometnega prometa	25
Slika 19: Primer nepravilnosti pri transportu	27
Slika 20: Govedo – odhod/klavnica: število opravljenih pregledov	31
Slika 21: Govedo – odhod/klavnica: kategorije neskladnosti.....	32
Slika 22: Govedo – odhod/klavnica: kategorije ukrepov.....	33
Slika 23: Govedo – med prevozom: število opravljenih pregledov	34
Slika 24: Govedo – med prevozom: kategorija neskladnosti.....	35
Slika 25: Govedo – po prevozu: število opravljenih pregledov	36
Slika 26: Govedo – po prevozu: kategorija neskladnosti.....	37
Slika 27: Govedo – po prevozu: kategorija ukrepov.....	37
Slika 28: Kopitarji – odhod/klavnica: število opravljenih pregledov.....	38
Slika 29: Kopitarji – odhod/klavnica: kategorija neskladnosti	38
Slika 30: Kopitarji – odhod/klavnica: kategorija ukrepov	39
Slika 31: Kopitarji – med prevozom: število opravljenih pregledov	40
Slika 32: Kopitarji – med prevozom: kategorija neskladnosti	40
Slika 33: Kopitarji – med prevozom: kategorija ukrepov	41
Slika 34: Drobniča – odhod/klavnica: število opravljenih pregledov	42
Slika 35: Drobniča – odhod/klavnica: kategorija neskladnosti.....	42
Slika 36: Drobniča – odhod/klavnica: kategorija ukrepov	43
Slika 37: Drobniča – med prevozom: število opravljenih pregledov	43
Slika 38: Drobniča – med prevozom: število opravljenih pregledov	44
Slika 39: Drobniča – med prevozom: kategorija neskladnosti	44
Slika 40: Drobniča – med prevozom: kategorija ukrepov	45
Slika 41: Prašiči – odhod/klavnica: število opravljenih pregledov.....	46

Slika 42: Prašiči – odhod/klavnica: kategorija neskladnosti	47
Slika 43: Prašiči – odhod/klavnica: kategorija ukrepov	47
Slika 44: Prašiči – med prevozom: število opravljenih pregledov	48
Slika 45: Prašiči – med prevozom: kategorija neskladnosti.....	48
Slika 46: Prašiči – med prevozom: kategorije ukrepov.....	49
Slika 47: Izrečeni ukrepi glede na število kršitev.....	52

KAZALO TABEL

Tabela 1: Pogoji ramp za nakladanje in razkladanje goveda	8
Tabela 2: Dodeljeni prostor za govedo	9
Tabela 3: Pogoji za prevoz ovc in koz	10
Tabela 4: Pogoji za prevoz prašičev	10
Tabela 5: Dodeljeni prostor za konje	12
Tabela 6: Skupno število nedistriminatornih pregledov in kršitev	50
Tabela 7: Skupno število pregledov vozil in kršitev.....	51
Tabela 8: Skupno število pregledov dokumentacije in kršitev	51
Tabela 9: Skupno število kršitev in ukrepov.....	52

1. UVOD

Prevoz živali na kamionih je pojav ki ga na cestah srečujemo vsakodnevno in vsakoletno se po njih prevaža na milijone živali. Za pravilno izvedbo prevoza živali v cestnem prometu so predpisani pravilniki, ki se morajo upoštevati, saj lahko le tako med prevozom zavarujemo živali in okolico. Prevoz živali na daljše razdalje poveča tveganje za širjenje bolezni, zato je treba poskrbeti za vse sanitarne obveznosti in s tem preprečiti morebitno okužbo z boleznimi.

1.1 ŽALOSTNA MISEL

Počivališče ob avtocesti. Tema. V vrsti stoji nemalo tovornih vozil, ki čakajo, da lahko nadaljujejo svojo pot, ko se zdani. Prisluhnemo. Zvoki? Zvoki živali? Malo bolj prisluhnemo. Žalostni zvoki živali, ki so nameščene po prikolicah in čakajo, da jih prevozniki odpeljejo naprej. Za živali je to čas trpljenja, dehidracije, vročine ali mraza. Čas, ki ga po več dni preživijo natrpane po prikolicah ob pomanjkanju vode in hrane. Hrup, vlaga, neznano okolje in pomanjkanje prostora so razmere, v katerih se prevažajo v upanju, da le ponovno uzrejo sončne žarke. A realnost je drugačna. Njihova pot je poslednja. Sledi klavnica.

Za večino je mogoče to le bežen trenutek, ob katerem se rahlo zamislijo in potem odhitijo naprej svojo pot. V našem primeru so ti prizori postali povod za raziskovanje teme za diplomsko nalogo.

1.2 CILJ NALOGE

Problem, ki smo ga želeli raziskati, je, ali se zakonodaja s področja prevozov živih živali v praksi izvaja z ustreznim nadzorom in ali izvajalci prevozov sledijo zakonodaji. Cilj naloge je bil odgovoriti na zastavljeno vprašanje o izvajanju zakonodaje v praksi z analizo podatkov o opravljenih nadzorih prevozov živih živali. Za lažje razumevanje dogajanja smo vključili analizo kršitev, ki se dogajajo ob celotnem procesu prevoza, za leta 2014, 2015, 2016, 2017 in 2018.

1.3 PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE

V diplomskem delu smo obravnavali prevoz živih živali v cestnem prometu. Želeli smo predstaviti vse predpostavke, ki morajo biti zagotovljene, da pride do humanega transporta živih živali. Zanimalo nas je, ali se zakonodaja, ki ureja predmetno področje, izvaja v praksi. Ali je nadzor med izvajanjem zakonodaje ustrezen? Ali so ugotovljene kršitve zakonodaje v trendu rasti ali upadanja? Ali bi kot družba lahko bolje poskrbeli za primernejši način prevoza oz. ga omejili na najnujnejše? Analizirani podatki so pokazali stanje v Republiki Sloveniji, saj nam pridobljeni podatki omogočajo njihovo analizo. Omejili smo se na prevoz štirih kategorij: govedo, kopitarji, prašiči in drobnica. Republika Slovenija je pri večini prevozov zgolj tranzitna država, zato smo imeli zelo malo končnih podatkov o pravilno in uspešno dostavljenem tovoru. To nas je omejilo, da nismo mogli presoditi, koliko prevozov se zaključijo v skladu z zakonodajo Sveta EU. Analize pregledov in s tem morebitnih kršitev so nam dale največ podatkov pred začetkom prevoza oz. med prevozom. Iz Sektorja za zdravje in dobrobit živali smo prejeli podatke za leta 2014, 2015, 2016, 2017 in 2018, saj podatki za kasnejša leta niso bili dostopni.

1.4 METODE DELA

Metodologije, ki smo jih uporabili v diplomski nalogi, so:

- induktivno-deduktivna metoda,
- analitična metoda,
- sintetična metoda,
- primerjalna metoda,
- združevalna metoda,
- metoda deskripcije,
- metoda kompilacije,
- statistična metoda.

2. ŽIVALI

Milijoni živali se vsako leto prevaža po cestah, zraku ali morju. Njihovi cilji so bodisi klavnice, kmetijska gospodarstva za nadaljnjo rejo, laboratoriji ali raziskovalni centri, razstave ali tekmovanja. Vsi takšni prevozi so prevozi živali ki spadajo v komercialne namene, saj je njihov prevoz posredno ali neposredno povezan z dobičkom. Zaščita teh živali med prevozom je urejena s predpisi Evropske unije in le tisti, ki izpolnjujejo pogoje, lahko prevažajo živali.

Poznamo tudi nekomercialni prevoz živali, kamor spada prevoz za lastne potrebe, ki jih opravi fizična oseba, a za to ne sme prejeti plačila ali kateregakoli drugega nadomestila.

V nadaljevanju smo se osredotočili na komercialni prevoz živih živali, in sicer na kategorije:

- govedo,
- prašiči,
- drobnica,
- kopitarji.

Najprej smo podrobneje pregledali zakone, ki jih je treba upoštevati za pravilno izvedbo prevoza, potem pa naredili analizo pregledov in s tem tudi ugotovitev kršitev predpisov.

2.1 PRAVILNIKI ZA PREVOZ ŽIVIH ŽIVALI

Za prevoznike živali je predpisan posebni Pravilnik o pogojih in načinu prevoza živali, ki ga spremljajo predpisi, navedeni v nadaljevanju.

Pravilnik o pogojih in načinu prevoza živali (Ur. I. RS št. 86/2000)

Predpisi, ki spreminjajo Pravilnik:

- Pravilnik o zaščiti živali med prevozom (Ur. I. RS št. 62/2009),
- Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o pogojih in načinu prevoza živali (Ur. I. RS št. 67/2005),
- Pravilnik o dopolnitvah Pravilnika o pogojih in načinu prevoza živali (Ur. I. RS št. 3/2003),
- Pravilnik o spremembah Pravilnika o pogojih in načinu prevoza živali (Ur. I. RS št. 16/2002),
- Pravilnik o spremembah Pravilnika o pogojih in načinu prevoza živali (Ur. I. RS št. 64/2001),
- Pravilnik o spremembah in dopolnitvi Pravilnika o pogojih in načinu prevoza živali (Ur. I. RS št. 108/2000 (Uradni list Republike Slovenije, 2000).

2.2 SPLOŠNI POGOJI O ZAŠČITI ŽIVALI MED PREVOZOM

Posamezni izrazi v Pravilniku o pogojih in načinu prevoza živali (Ur. l. RS št. 86/00, 108/00, 64/01, 16/02, 3/03, 67/05 in 62/09), ki jih najdemo v Uradnem listu Republike Slovenije, pomenijo:

- »1. Prevoz je vsako premeščanje živali, opravljeno s prevoznimi sredstvi, ki vključuje tudi natovarjanje in raztovarjanje živali.
2. Prostor za živali so zabojniki, kletke ipd., v katerih se prevažajo živali, oziroma deli prevoznih sredstev, namenjeni prevozu živali.
3. Potovanje je prevoz od izhodiščnega kraja do cilja.
4. Počivališče je kraj, kjer se potovanje prekine, da si živali odpočijejo, se nakrmijo in napojijo.
5. Točka pretovarjanja je kraj, kjer se prevoz prekine z namenom, da se živali pretovorijo z enega prevoznega sredstva na drugo.
6. Izhodiščni kraj je kraj, kjer se živali prvič natovorijo na prevozno sredstvo, ali vsak drug kraj, kjer se živali raztovorijo in nastanijo za najmanj 24 ur, napojijo, nakrmijo in po potrebi negujejo, razen počivališča in točke pretovarjanja. Izhodiščni kraji so tudi sejmi in druga zbirališča živali v skladu s predpisi, če je kraj prvega natovarjanja živali manj kot 50 km od sejma ali zbirališča, ali če so živali, čeprav je razdalja do sejma ali zbirališča večja od 50 km, počivale toliko časa, kot je predpisano, in so bile pred vnovičnim natovarjanjem napojene in nakrmljene.
7. Cilj je kraj, kjer se živali dokončno raztovorijo s prevoznega sredstva, ki pa ne zajema počivališč ali točk pretovarjanja.
8. Čas počitka je neprekinjen čas med potovanjem, ko se živali ne prevažajo s prevoznimi sredstvom.
9. Prevoznik je fizična ali pravna oseba, ki prevažajo živali, kadar je prevoz komercialne narave in se opravlja s pridobitnim namenom.
10. Organizator prevoza je skrbnik živali ali druga pravna ali fizična oseba, ki zagotovi, da so pred začetkom prevoza živali izpolnjeni predpisani pogoji.
11. Načrt poti je dokument, ki mora spremljati vsako pošiljko živali, za katero je tako predpisano in mora biti izpolnjen v skladu s predpisi.
12. Pošiljka živali je določeno število živali iste vrste, ki jo spremlja en veterinarski certifikat, se prevažajo na istem prevoznem sredstvu in prihaja iz iste države oziroma dela države.
13. Spremljevalec živali je oseba, ki spremlja prevoz živali, med prevozom živali nadzira, hrani in napaja ter, če je treba pomolze in pomaga pri porodu. Zagotovi ga organizator prevoza ali prevoznik in mora imeti potrebno znanje za ravnanje in oskrbo z živalmi pri prevozu.« (Pravilnik o pogojih in načinu prevoza živali, 2000)

Slika 1: Zbirni center Trebnje
(Lastni vir)

2.3 ORGANIZACIJA VOŽNJE

»Vsak, še tako dobro organiziran in izpeljan prevoz živali, je za živali stresen. Zelo pomembno je, da predhodno uredite vse potrebno, da je vožnja čim krajša in da so med vožnjo zadovoljene vse potrebe živali. Zato morate:

- prevažati samo **živali**, ki so **sposobne za predvideno** vožnjo,
- priskrbeti **vso ustrezno prevozno dokumentacijo** preden naložite živali,
- uporabiti **prevozno sredstvo**, ki je izdelano, vzdrževano in zasnovano tako, da prepreči poškodbe, trpljenje in zagotovi varnost živali,
- poskrbeti, da rokujejo z živalmi med prevozom, natovarjanjem in iztovarjanjem samo osebe, ki so pristojne oziroma **usposobljene za ravnanje z živalmi**,
- živalim na prevoznem sredstvu zagotoviti **dovolj velik prostor**, ki mora biti vsaj tolikšen, da lahko istočasno vse živali na prevoznem sredstvu ležijo,
- zagotoviti **ustrezno višino prevoznega sredstva**, da živali lahko stojijo v svojem naravnem položaju, brez da bi se najvišja žival dotikala strehe vozila,
- poskrbeti, da živalim med vožnjo **nudite hrano, vodo in počitek**, če je to potrebno,
- poskrbeti, da v primeru poškodbe živalim nudite prvo pomoč in da imate **izdelan načrt ukrepov v primeru nepredvidenih situacij.**«

(Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin – GOV.SI, 2022).

2.4 PRIMERNOST ŽIVALI ZA PREVOZ

»Prevozniki živali morate poskrbeti, da živali pri prevozu ne trpijo in da ne utrpijo poškodb.

Živali, ki jih ne smete prevažati so:

- živali, ki se ne morejo same premikati brez pomoči ali hoditi brez bolečin,
- samice, ki so dosegle 90 % svojega predvidenega obdobja brejosti,
- samice, ki so v preteklem tednu povrgle,
- novorojene živali, ki nimajo popolnoma zaceljenega popka.

Poškodovane in bolne živali lahko peljete v veterinarsko ambulanto ali kliniko, ne smete pa jih voziti v klavnico. Pokličite veterinarja, če želite rejne živali zaradi poškodbe usmrtiti ali zaklati.« (Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin – GOV.SI, 2022).

Izredni primeri, v katerih se prevoz lahko opravi, so:

- živali, ki so bolne ali rahlo poškodovane in jim prevoz ne bi povzročil nepotrebnega trpljenja,
- živali, ki jih odobri pristojni organ in se prevažajo v namene znanstvenih raziskav,
- živali, ki se prevažajo pod veterinarskim nadzorom za veterinarsko zdravljenje ali diagnosticiranje ali po njem,
- živali, ki so poškodovane ali bolne, do oziroma od veterinarske organizacije (Uradni list Evropske Unije, 2004, Uredba Sveta (ES) št. 1/2005, člen 4).

*Slika 2: Primer živali, ki ni primerna za prevoz
(Vir: Gordon, 2013)*

Nujno veterinarsko pomoč je treba nuditi živalim, ki se poškodujejo ali zbolijo med poškodujejo med prevozom. Pomoč moramo zagotoviti v najkrajšem možnem času ali pa jih po potrebi usmrtiti na način, ki jim ne povzroči nepotrebnega trpljenja. Živali za zakol se ne smejo prevažati po cesti več kot osem ur od izhodiščnega kraja, kadar je njihov cilj klavnica, sejem ali drug kraj, od koder bodo živali prepeljane v klavnico v roku petih dni. (Uradni list Evropske Unije, 2004)

2.5 NAKLADANJE IN RAZKLADANJE

»Živali se nakladajo in razkladajo podnevi, lahko pa tudi izjemoma ponoči, če je poskrbljeno za ustrezno razsvetljavo.

Nakladanje in razkladanje živali mora biti izvedeno tako, da se prepreči nepotrebno vznemirjanje in trpljenje živali. Živali je treba gnati previdno in, kjer je to mogoče, izkoristiti njihov čredni nagon.

Naprave za priganjanje je dovoljeno uporabljati le izjemoma, in sicer na mišicah zadnjega dela telesa le pri odraslih govedih in prašičih, ki se nočejo premakniti. Električni sunek ne sme biti daljši od 2 sekund. Pred živaljo, ki se priganja z električnim priganjačem, mora biti dovolj prostora, da se žival lahko premakne. Prepovedano je udarjati živali ali jih pritiskati na občutljive dele telesa in jim zvijati posamezne dele telesa.

Uporabljati je treba primerno opremo za nakladanje in razkladanje živali, kot so mostovi, klančine in ograjeni prehodi. Oprema mora biti taka, da ne povzroča drsenja in imeti mora bočno zaščito. Živali ni dovoljeno dvigati ali vleči z mehničnimi napravami za glavo, roge, ušesa, noge, rep ali dlako.« (Pravilnik o pogojih in načinu prevoza živali, 2000)

*Slika 3: Nepravilno nakladanje živali
(Vir: KABC television, 2015)*

Rampe za nakladanje in razkladanje morajo biti narejene tako, da je preprečeno onemogočeno padanje živali z rampe in preprečeno njihovo zdrsanje. V nadaljevanju so naveden pogoji, ki jih morajo izpolnjevati rampe.

2.5.1 Govedo

Naklon rampe	ne večji kot 20 stopinj
Višina stranske ograje	ne manj kot 1 m za teleta ne manj kot 1,6 m za odraslo govedo
Višina stopnice med tlemi in rampo ter vrhom rampe in prevoznim sredstvom	ne več kot 12 cm za teleta ne več kot 25 cm za odraslo govedo
Prostor med vrhom rampe in prevoznim sredstvom	ne več kot 3 cm

Tabela 1: Pogoji ramp za nakladanje in razkladanje goveda
(Vir: Pravilnik o pogojih in načinu prevoza živali, 2000)

Slika 4: Primer nakladalne in razkladalne rampe za govedo
(Vir: Sinclair, 2021)¹

Pri govedu se proces prevoza loči na teleta, krave molznice in odraslo govedo (Uradni list Evropske Unije, 2004, Uredba Sveta (ES) št. 1/2005, člen 6).

TELETA

Teleta so zlasti po odstavitvi zelo dovzetna za bolezni. Prevoz še posebej stresno vpliva nanje, saj nimajo razvitega črednega nagona. Telet, ki nimajo popolnoma zaceljene popkovnice, ni dovoljeno prevažati. Za teleta, stara manj kot 10 dni, je dovoljen prevoz največ 100 km v posebnih okoliščinah. Dolga vožnja ni dovoljena za teleta, stara manj kot 8 tednov. Če tele med postanki ostane v ležečem položaju, je treba takoj obvestiti veterinarja.

¹ V seznamu virov: The Pembrokehire Herald. (2021). *NFU Cymru »responds robustly« to WG*. Pridobljeno dne 15. 12. 2022 z naslova <https://pembrokeshire-herald.com/64512/nfu-cymru-responds-robustly-to-wg/>.

Treba je poskrbeti za ustrezen nastilj, ki zagotavlja udobje in absorbira urin in iztrebke. Velikost skupine je omejeno na 10–15 telet. Natovarjanje na prevozno sredstvo poteka posamično po rampi. Prepovedano je natikati nagobčnike. Ustrezno krmiljenje s tekočo krmo je 2 L/12 ur vožnje (Prevoz telet, 2022).

KRAVE MOLZNICE

Krave molznice so ranljive živali in jih je treba prevažati s posebno skrbnostjo. Krave v obdobju laktacije, ki jih ne pomolzemo redno, lahko trpijo hude bolečine zaradi naraščanja pritiska v vimenu, hkrati pa se poveča tveganje za razvoj mastitisa ali druge bolezni. V prvem tednu po telitvi je prevoz prepovedan. Če krav molznic ne spremljajo teleta, jih je treba pomolsti vsakih 12 ur. Če je pot dolga, se je treba prepričati, da ima kontrolna točka prostore za molžo (Prevoz krav molznic, 2022).

ODRASLO GOVEDO

Pri natovarjanju govedo hodi s svojo običajno hitrostjo. Ker je zelo občutljivo, je treba omejiti hrup. Če se govedo ustavi in se noče premakniti, je treba uporabiti pasivne metode, kot je nežna spodbuda živali z leseno palico in žvižganjem ali govorjenjem. V nobenem primeru se ne uporablja sila. Po coni natovarjanja raztresemo slamo, da preprečimo zdrse in odsevanje (Natovarjanje in iztovarjanje goveda, 2022).

Kategorije	Povprečna teža (kg)	Minimalna površina/žival (m ²)
Majhna teleta	50	0,30–0,40
Srednje velika teleta	110	0,40–0,70
Težka teleta	200	0,70–0,95
Srednje veliko govedo	325	0,95–1,30
Težko govedo	550	1,30–1,60
Zelo težko govedo	>700	>1,60

Tabela 2: Dodeljeni prostor za govedo
(Vir: Natovarjanje in iztovarjanje goveda, 2022)²

² V seznamu virov: GOV.SI. (2022). *Natovarjanje in iztovarjanje goveda*. Pridobljeno dne 15. 10. 2022 z naslova <https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/UVHVVR/Dobrobit-zivali/Prevoz-zivali/Prakticne-smernice/prakticne-smernice-za-natovarjanje-in-iztovarjanje-goveda.pdf>

2.5.2 Ovce in koze

Naklon rampe	ne večji kot 20 stopinj, če ima prečke, ki preprečujejo zdrse, ne večji kot 30 stopinj
Višina stranske ograje	ne manj kot 1,30 m
Višina stopnice med tlemi in rampo ter vrhom rampe in prevoznim sredstvom	ne več kot 12 cm
Prostor med vrhom rampe in prevoznim sredstvom	ne več kot 1,5 cm

Tabela 3: Pogoji za prevoz ovc in koz

(Vir: Pravilnik o pogojih in načinu prevoza živali, 2000)

Odrasle ovce se lahko prevažajo največ 14 ur. Po zahtevani uri počitka lahko pot ponovno traja 14 ur. Če prevažamo sesna jagnjeta, je trajanje vožnje omejeno na 9 ur. Živali je med postanki treba preverjati in jim zagotoviti ustrezno količino vode in krme. Posebno skrb je treba nameniti sesnim jagnjetom, ki so mlade živali in potrebujejo posebno pozornost. Njihova krma mora biti tekoča, ustrezne temperature in pripravljena v ustrezni raztopini, da preprečimo prebavne motnje (Ovce na dolgih vožnjah, 2022).

2.5.3 Prašiči

Naklon rampe	ne večji kot 20 stopinj
Višina stranske ograje	ne manj kot 90 cm za odraslega prašiča
Višina stopnice med tlemi in rampo ter vrhom rampe in prevoznim sredstvom	ne več kot 12 cm
Prostor med vrhom rampe in prevoznim sredstvom	ne več kot 1,5 cm

Tabela 4: Pogoji za prevoz prašičev

(Vir: Pravilnik o pogojih in načinu prevoza živali, 2000)

Prašiče je priporočeno natovarjati v skupinah. Upoštevati moramo določbe o dodeljenem prostoru in dejstvo, da ima prašič posebni vid. Pri premikanju prašičev uporabljamo desko ali ploščo za razvrščanje (Natovarjanje in iztovarjanje prašičev, 2022).

Slika 5: Primer nakladanja prašičev
(Vir: Schulz, 2017)³

2.5.4 Kopitarji

Naklon rampe	ne večji kot 20 stopinj
Višina stranske ograje	1,6 m
Višina stopnice med tlemi in rampo ter vrhom rampe in prevoznim sredstvom	ne več kot 25 cm
Prostor med vrhom rampe in prevoznim sredstvom	ne več kot 6 cm

Tabela 5: Pogoji ramp za prevoz kopitarjev
(Vir: Pravilnik o pogojih in načinu prevoza živali, 2000)

Konji imajo drugačno vidno polje kot ljudje, zato potrebujejo več časa, da se prilagodijo spremembam. Čeprav je njihov vid »štirikotni«, je pomembno, da se jim približujemo tako, da ne vstopamo v njihovo slepo pego, ki je neposredno pred njim ali za njim. Konj ima svoje varnostno območje, ki se imenuje cona bega. Vstop v to cono povzroči, da se žival obrne stran. Pri natovarjanju naj sodeluje dobro usposobljeno in strokovno osebje. Konja je treba usmerjati od temnejšega proti svetlejšemu območju, saj se tako izognemo svetlobnim kontrastom. Žrebcev ne nameščamo neposredno poleg kobil. Med živalmi naj bodo 10–20 cm prostora in pregrade. Vozilo mora biti opremljeno z zbiralnikom za vodo, in sicer 45 litrov/konja/24 ur (Pravilno ravnanje s konji, 2000).

³ V seznamu virov: Informa. (2017). *Canada's growing hog supply impacting U.S. production*. Pridobljeno dne 17. 12. 2022 z naslova <https://www.nationalhogfarmer.com/marketing/canada-s-growing-hog-supply-impacting-us-production>.

Vrsta konja	Minimalni dodeljeni prostor (m ²)	Minimalna širina (m) × dolžina (m)
Odrasli	1,75	0,7 × 2,5
Mladi (6–24 mesecev, <48 ur)	1,2	0,6 × 2
Mladi (6–24 mesecev, >48 ur)	2,4	1,2 × 2
Poniji (<144 cm)	1	0,6 × 1,8
Žrebeta (0–6 mesecev)	1,4	1 × 1,4

Tabela 5: Dodeljeni prostor za konje
(Vir: Natovarjanje in dodeljeni prostor pri konjih 2022)⁴

2.6 PREVOZNA SREDSTVA ZA ŽIVALI

»Na eno prevozno sredstvo se lahko naklada praviloma le ena vrsta živali, razen če gre za živalsko skupnost, in bi se z ločitvijo živalim povzročilo stresno stanje. Če se v istem prevoznem sredstvu prevažajo živali različnih starosti, je treba odrasle živali ločiti od mladih. Ta omejitev ne velja za samice, ki potujejo z mladiči, ki še sesajo.

Nezdružljive živali, ki bi si lahko medsebojno povzročile nezaželeno brejost, poškodbe ali smrt je potrebno prevažati ločeno. Nekastrirane odrasle samce je treba prevažati ločeno od samic. Odrasle plemenske merjasce je treba prevažati ločene drug od drugega, kar velja tudi za žrebce.

Določbe prejšnjih odstavkov tega člena se uporabljajo, če živali niso bile vzgojene v združljivih skupinah in če niso navajene druga na drugo.« (Uradni list, 3830.Pravilnik o pogojih in načinu prevoza, stran 10065, člen 8)

⁴ V seznamu virov: GOV.SI. (2022). *Natovarjanje in dodeljeni prostor pri konjih*. Pridobljeno dne 18. 12. 2022 z naslova <https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/UVHVVR/Dobrobit-zivali/Prevoz-zivali/Prakticne-smernice/Prakticne-smernice-dodeljen-prostor-in-prevoz-konj.pdf>.

Slika 6: Prevozno sredstvo za živali

(Vir: Priporočila lastnikom živali v vročih dneh, 2019)⁵

»Kopitarji se ne smejo prevažati v vozilih z več kot eno ploščadjo. Kopitarje je treba prevažati v prevoznem sredstvu, ki ima vgrajene posamezne ograde ali v boksih, ki so zasnovani tako, da ščitijo žival pred sunki.

Če se kopitarji prevažajo v skupini, se živali, ki so agresivne druga do druge, ne smejo prevažati skupaj, če pa se že morajo, ne smejo imeti podkovanih zadnjih kopit. Kopitarji morajo med prevozom nositi oglavnik, razen neukročenih žrebičkov in živali, ki se prevažajo v posameznih boksih.

Živali na prevoznem sredstvu se ne sme privezovati za rogove ali za nosni obroč. Če so živali med prevozom privezane, morajo biti vrvi in drugi pripomočki dovolj močni, da se v normalnih razmerah prevoza ne pretrgajo, in dovolj dolge, da živalim omogočajo, da po potrebi ležejo, jedo in pijejo, poskrbljeno pa mora biti, da ni nevarnosti zadušitve ali poškodb.«

(Uradni list, 3830.Pravilnik o pogojih in načinu prevoza, stran 10065, člen 9)

»Prevozna sredstva, ki se uporabljajo za prevoz živali, morajo izpolnjevati predpisane pogoje in morajo biti brezhibna, tako, da je zagotovljena varnost pred begom živali in onemogočeno nepotrebno trpljenje živali.

Tla prevoznega sredstva ali prostora za živali morajo biti dovolj močna, da zdržijo težo živali, in ne smejo drseti. Če so tla mrežasta, oziroma imajo kakršnekoli prostorčke ali luknjice, morajo biti brez ostrih robov, tako, da živali ne morejo poškodovati. Tla

⁵ V seznamu virov: GOV.SI. *Priporočila lastnikom živali v vročih dneh*. Pridobljeno dne 18. 12. 2022 z naslova https://www.gov.si/novice/2019-06-14-priporocila-lastnikom-zivali-v-vrocihdneh/?fbclid=IwAR2FnkpviBpcTb53PDo5LABFUb_tw_dDWN_Aa22O-6mMTqMNkeOENvC7A3M.

morajo biti prekrita z dovolj stelje, da lahko posrka iztrebke, razen če je za to preskrbljeno kako drugače, ali če se iztrebke redno odstranjuje.

Prevozno sredstvo oziroma prostor za živali morata biti izdelana in se morata uporabljati tako, da so živali zaščitene pred neugodnimi vremenskimi vplivi in velikimi razlikami v klimatskih razmerah. Zračenje in zračni prostor morata biti v skladu s pogoji za posamezno vrsto prevoznega sredstva, in ustrezna za živali, ki se prevažajo. Znotraj prostora za živali in na vsaki njegovi ravni mora biti dovolj prostora, da je zagotovljeno ustrezno zračenje nad živalmi, tudi kadar so v naravnem stoječem položaju, ne da bi zračenje kakorkoli oviralo njihovo naravno gibanje.

Prevozno sredstvo in prostor za živali mora biti mogoče zlahka čistiti in razkuževati. Prostori za živali morajo biti označeni z obstojnim, čitljivim in dovolj velikim ter vidnim napisom – ŽIVE ŽIVALI, ki kaže na navzočnost živih živali, in z znakom, ki kaže pokončen položaj živali. V mednarodnem transportu mora biti poleg napisa v slovenskem jeziku še napis v angleškem jeziku – LIVE ANIMALS. Prostori za živali morajo omogočati pregled in oskrbo živali in biti nameščeni tako, da ne ovirajo zračenja. Med prevozom in premeščanjem morajo biti prostori za živali vedno pokončni in ne smejo biti izpostavljeni močnim sunkom in tresenju.« (Uradni list, 3830.Pravilnik o pogojih in načinu prevoza, stran 10065, člen 11)

Slika 7: Primer napisa za prevoz živih živali
(Vir: Extreme design shop, 2012)⁶

⁶ V seznamu virov: Extreme design shop (b. l.). *Opozorilna tabla za prevoz živali*. Pridobljeno dne 23. 10. 2022 z naslova http://extreme-design.si/shop/index.php?route=product/product&product_id=792.

*Slika 8: Primer napisa za prevoz živih živali
(Vir: Henigman, b. l.)⁷*

---

⁷ V seznamu virov: www.nalepke-table.si (b. l.). *Prevoz živih živali*. Pridobljeno dne 23. 10. 2022 z naslova: <https://www.nalepke-table.si/prevoz-zivih-zivali>.

2.7 PREVOZNA DOKUMENTACIJA

Med prevažanjem živali moramo s seboj imeti zahtevano dokumentacijo.

1. DOKUMENT, ki izkazuje lastništvo in poreklo živali:

- domače govedo – potni list,
- domači kopitarji – ID,
- domače koze in ovce – spremni list,
- domači prašiči – spremni list.

The diagram illustrates the required transport documentation for piglets. It shows a stack of forms: a 'KOPIJA ZA ODDAJATELJA' (Copy for the sender) at the top, followed by 'ODHOD - obrazec za sporočanje premika prašičev' (Departure - form for reporting the movement of piglets) and 'PRIHOD - obrazec za sporočanje premika prašičev' (Arrival - form for reporting the movement of piglets). The main form is the 'SPREMNI LIST ZA PRAŠIČE' (Passport for piglets), which includes a drawing of a pig and various fields for registration and movement details.

Slika 9: Spremni list za prašiče

(Vir: Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, 2022)⁸

2. DOKUMENT, iz katerega so razvidni:

- kraj odhoda,
- datum in čas odhoda,
- namembni kraj,
- predvideno trajanje vožnje.

Na obrazec Priloge o označevanju živali, veterinarskem spričevalu in napotnici, izjavi o prehranski varnosti, povratni informaciji ter izjavi prevoznika napišemo podatke pri vožnjah, krajših od 8 ur. Pri vožnjah, daljših od 8 ur, napišemo zahtevane podatke na obrazec, ki je v dodatku Uredbe Sveta, če prevažamo domače kopitarje,

⁸ V seznamu virov: Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (2022). Identifikacija prašičev. Pridobljeno dne 23. 11. 2022 z naslova <https://www.gov.si teme/identifikacija-in-registracija-prasicev/>.

razen registriranih kopitarjev, domače govedo, ovce, koze in prašiče. Če prevažamo ostale živalske vrste, velja obrazec Pravilnika o označevanju živali veterinarskem spričevalu in napotnici, izjavi o prehranski varnosti, povratni informaciji ter izjavi prevoznika (Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, 2022).

1.1. Ime in naslov ORGANIZATORJA (*) (*)		1.2. Ime osebe, odgovorne za potovanje	
		1.3. Telefon/Faks	
2. SKUPNO PREDVIDENO TRAJANJE (ure/stevi)			
3.1. Kraj in država ODHODA		4.1. NAMEMBNA kraj in država	
3.2. Datum	3.3. Čas	4.2. Datum	4.3. Čas
5.1. Vrsta	5.2. Število živali	5.3. Številka veterinarskega spričevala (številke veterinarskih spričeval)	
5.4. Ocenjena skupna teža pošiljke (v kg):		5.5. Skupni prostor, predviden za pošiljko (v m ³):	
6. SEZNAM PREDVIDENIH POČNALIŠČ, TOČK PRETOVARJANJA ALI IZHODNIH TOČK			
6.1. Ime krajev, kjer bodo živali počivale ali bodo premeščane (vključno z izhodnimi točkami)	6.2. Prihod		6.3. Trajanje (v urah)
	Datum	Čas	
			6.4. Ime prevoznika in številka dovoljenja (če so podatki drugačni od organizatorja)
7. Spodaj podpisani organizator izjavljam, da sem odgovoren za organizacijo zgoraj navedene vožnje in da sem izvedel ustrezne ukrepe za zaščito dobrega počutja živali v času celotne vožnje v skladu z določbami Uredbe Sveta (ES) št. 1/2005.			
8. Podpis organizatorja			
<small>*) Organizator: glej oprešilec v členu 2(a) Uredbe Sveta (ES) št. 1/2005 **) Če je organizator tudi prevoznik, je treba navesti številko dovoljenja.</small>			

Slika 10: Zahtevana dokumentacija: Načrtovanje
(Vir: Načrtovanje, 2005)⁹

⁹ V seznamu virov: Uradni list Evropske unije. (2005). *Načrtovanje*. Pridobljeno dne 29.10.2022 z naslova <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005R0001&from=HR#d1e38-33-1>.

1. OSKRBNIK v kraju odhoda – ime in naslov (če je drugačen od organizatorja, navedenega v oddelku (1) (*)		
2. Kraj in država članica odhoda (*)		
3. Datum in čas prvega natovarjanja živali (*)	4. Število natovorjenih živali (*)	5. Identifikacija prevoznega sredstva
6. Spodaj podpisani oskrbnik živali v kraju odhoda izjavljam, da sem bil prisoten pri natovarjanju živali. Po mojem mnenju so bile zgoraj navedene živali v času natovarjanja primerne za prevoz, oprema in postopki za ravnanje z živalmi pa so bili v skladu z določbami Uredbe (ES) št. 1/2005 o zaščiti živali med prevozom in postopki, povezanimi z njim.		
7. Podpis oskrbnika v kraju odhoda		
8. DODATNO PREVERJANJE OB ODHODU		
9. VETERINAR V KRAJU ODHODA (IME IN NASLOV)		
10. Spodaj podpisani veterinar izjavljam, da sem preveril in odobril natovarjanje zgoraj navedenih živali. Po mojem mnenju so bile zgoraj navedene živali v času natovarjanja primerne za prevoz, prevozna sredstva in postopki pa so bili v skladu z določbami Uredbe Sveta (ES) št. 1/2005 o zaščiti živali med prevozom in postopki, povezanimi z njim.		
11. Podpis VETERINARJA		

(*) Oskrbnik: glej opredelitev v členu 2(k) Uredbe Sveta (ES) št. 1/2005
 (*) Če se podatki razlikujejo od oddelka 1.

*Slika 11: Zahtevana dokumentacija: Kraj odhoda
 (Vir: Kraj odhoda, 2005)10*

¹⁰ V seznamu virov: Uradni list Evropske unije, (2005). *Kraj odhoda*. Pridobljeno dne 23. 11. 2022 z naslova <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005R0001&from=HR#d1e38-33-1>.

1. OSKRBNIK v namembnem kraju/URADNI VETERINAR – ime in naslov (*)			
2. Namembni kraj in država članica/Kontrolna točka (*)		3. Datum in čas preverjanja	
4. OPRAVLJENO PREVERJANJE		5. REZULTAT PREVERJANJA	
		5.1 SKLADNOST	5.2 POMISLEK (POMISLEKI)
4.1. Prevoznik Številka dovoljenja (*)		☐	☐
4.2. Voznik Številka potrdila o usposobljenosti		☐	☐
4.3. Prevozno sredstvo Identifikacija (*)		☐	☐
4.4. Dodelitev prostora Povprečni prostor/žival v m ²		☐	☐
4.5. Zapisi v dnevniku vožnje in časovne omejitve vožnje		☐	☐
4.6. Živali (navesti številko za vsako kategorijo)			
Skupaj preverjenih	N Neprimerne	M Mirve	P Primerne
6. Spodaj podpisani oskrbnik živali v namembnem kraju/uradni veterinar izjavljam, da sem preveril to pošiljko živali. Po mojem mnenju so bile v času preverjanja opažene zgoraj navedene ugotovitve. Zavedam se, da je treba pristojne organe čim prej obvestiti o kakršnih koli pomislekih in ko so odkrite mirve živali.			
7. Podpis oskrbnika v namembnem kraju/uradnega veterinarja (z uradnim žigom)			

- (*) Neustrezno črtajte.
 (*) Če se podatki razlikujejo od oddelka 1.
 (*) Če se podatki razlikujejo od oddelka 2.

Slika 12: Zahtevana dokumentacija – Namembni kraj
 (Vir: Namembni kraj, 2005)¹¹

¹¹ V seznamu virov: Uradni list Evropske unije, (2005). *Namembni kraj*. Pridobljeno dne 23. 11. 2022 z naslova <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005R0001&from=HR#d1e38-33-1>.

DOKUMENT IZPOLNI VOZNIK V ČASU VOŽNJE IN JE NA VOLJO PRISTOJNIM ORGANOM V KRAJU ODHODA V ROKU (ENEGA MESECA) OD ČASA PRIHODA V NAMEMBNI KRAJ.						
Dejanski opis poti – Počivališča, točke pretovarjanja ali izhodne točke						
Kraj in razloz	Prisid		Odhod		Dolžna postanka	Razlogi
	Datum	Čas	Datum	Čas		
Razlogi za kakršne koli razlike med dejanskim in predlaganim opisom poti/Druge opazanja					Datum in čas prihoda v namembni kraj	
Število in razlog za poškodbe živali in/ali smrti med vožnjo						
Ime in podpis VOZNIKA (VOZNIKOV)				Ime in številka dovoljenja PREVOZNIKA		
Kot prevoznik izjavljam, da so zgoraj navedeni podatki pravilni in da se zavedam, da morajo biti kakršne koli nezgode, ki se bodo končale s smrtjo živali, prijavljene pristojnim organom v kraju odhoda.						
Datum in kraj						Podpis prevoznika

Slika 13: Zahtevana dokumentacija – Izjava prevoznika
(Vir: Izjava prevoznika, 2005)¹²

1. Ime, naziv in naslov PRIJAVITELJA		3. Datum in čas, ko je bila opažena nepravilnost	
2. Kraj in država članica, kjer je bila opažena nepravilnost			
4. VRSTA NEPRAVILNOSTI v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 1/2005			
4.1. Primernost za prevoz (*) ☐	4.6. Dodelitev prostora (*) ☐		
4.2. Prevozno sredstvo (*) ☐	4.7. Dovoljenje prevoznika (*) ☐		
4.3. Prevozni postopki (*) ☐	4.8. Potrdilo o usposobljenosti voznika (*) ☐		
4.4. Časovne omejitve vožnje (*) ☐	4.9. Zapisi v dnevniku vožnje ☐		
4.5. Dodatne določbe za dolge vožnje (*) ☐	4.10. Drugo ☐		
4.11. Pripombe:			
5. Izjavljam, da sem preveril pošiljko zgoraj navedenih živali in izrazil pomisleke glede skladnosti z določbami Uredbe Sveta (ES) št. 1/2005 o zaščiti živali med prevozom in postopki, povezanimi z njim; podrobnosti o teh pomislekih so navedene v tem poročilu.			
6. Datum in čas izjave pristojnim oblastem		7. Podpis prijavitelja	

Slika 14: Zahtevana dokumentacija – Poročilo o nepravilnostih
(Vir: Poročilo o nepravilnostih, 2005)¹³

¹² V seznamu virov: Uradni list Evropske unije. (2005). *Izjava prevoznika*. Pridobljeno dne 23.11.2022 z naslova <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005R0001&from=HR#d1e38-33-1>.

¹³ V seznamu virov: Uradni list Evropske unije. (2005). *Namembni kraj*. Pridobljeno dne 23.11.2022 z naslova <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005R0001&from=HR#d1e38-33-1>.

3. POTRDILO O DOVOLJENJE ZA PREVOZNIKE TIP 1

To dovoljenje velja za vožnje, daljše od 65 km in krajše od 8 ur.

4. DOVOLJENJE ZA PREVOZNIKE TIP 2

Za vožnje, daljše od 8 ur je potrebno dovoljenje TIP 2.

5. POTRDILO O ODOBRTVI CESTNEGA PREVOZNEGA SREDSTVA

6. Tako dovoljenje je potrebno USPOSOBLJENOSTI ZA VOZNIKE IN OSKRBNIKE

Če prevažamo na relaciji daljši od 65 km domače kopitarje ali domače govedo, ovce, koze, prašiče ali piščance potrebujemo to dovoljenje.

KOMERCIALNI PREVOZ LASTNIH ŽIVALI do 50 km

Kmetje svoje lastne živali lahko prevažajo s svojim prevoznim sredstvom do 50 km ali do pašnika, ki je lahko oddaljen več km. V tem primeru ne potrebujejo zahtevane dokumentacije, a morajo upoštevati splošne pogoje o prevozu živali (Uradni list Evropske unije, 2005).

2.8 REGISTRACIJA PREVOZNIKOV ŽIVALI

Potrdilo o usposobljenosti za voznike in oskrbnike živali moramo imeti če želimo prevažati domače kopitarje, govedo, ovce, koze ali prašiče na razdalji, daljši od 65 km V Sloveniji je to mogoče dobiti pri treh odobrenih izvajalcih.

Dovoljenje za prevoznike živali in potrdila za odobritev cestnega sredstva za prevoz živali so dveh tipov.

TIP 1

Dovoljenje za prevoznike TIP 1 morajo pridobiti vsi, ki prevažajo živali na razdalji, daljši od 65 km in krajši od 8 ur. Izda ga pristojni območni urad Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin na osnovi vloge. Za pridobitev je treba predložiti potrdilo o usposobljenosti za voznike in oskrbnike.

1. DOVOLJENJE ZA PREVOZNIKE ŠT.		
2. PODATKI O PREVOZNIKU		TIP 1 NE VELJA ZA DOLGE VOŽNJE
2.1. Ime podjetja		
2.2. Naslov		
2.3. Kraj	2.4. Poštna številka	2.5. Država članica
2.6. Telefon	2.7. Faks	2.8. Elektronska pošta
3. DOVOLJENJE, OMEJENO NA DOLOČENE		
Vrste živali ☐		Načine prevoza ☐
Navedite tukaj:		
Datum poteka veljavnosti		
4. PRISTOJNI ORGAN, KI IZDAJA DOVOLJENJE		
4.1. Ime in naslov organa		
4.2. Telefon	4.3. Faks	4.4. Elektronska pošta
4.5. Datum	4.6. Kraj	4.7. Uradni žig
4.8. Ime in podpis uradnika		

Slika 15: Dovoljenje za prevoznike TIP 1
(Vir: Dovoljenje za prevoznike v skladu s členom 10, 2005)¹⁴

¹⁴ V seznamu virov: Uradni list Evropske unije. (2005). *Dovoljenje za prevoznike v skladu s členom 10*. Pridobljeno dne 23. 11. 2022 z naslova <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005R0001&from=HR#d1e38-33-1>.

1. PODATKI O VOZNIKU/SPREMNI OSEB I (*)		
1.1. Priimek		
1.2. Imena		
1.3. Datum rojstva	1.4. Kraj in država rojstva	1.5. Državljanstvo
2. ŠTEVILKA POTRDILO		
2.1. Dovoljenje je veljavno do		
3. ORGAN, KI IZDAJA POTRDILO		
3.1. Ime in naslov organa, ki izdaja potrdilo		
3.2. Telefon	3.3. Faks	3.4. Elektronska pošta
3.5. Datum	3.6. Kraj	3.7. Žig
3.8. Ime in podpis		

(*) Neustrezno črtajte.

Slika 16: Potrdilo o usposobljenosti za voznike in oskrbnike
(Vir: Potrdilo o usposobljenosti za voznike in oskrbnike v skladu s členom 17,
2005)¹⁵

¹⁵ V seznamu virov: Uradni list Evropske unije. (2005). *Potrdilo o usposobljenosti za voznike in oskrbnike v skladu s členom 17*. Pridobljeno dne 23. 11. 2022 z naslova <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005R0001&from=HR#d1e38-33-1>.

TIP 2

Dovoljenje za prevoznike TIP 2 morajo imeti vsi, ki prevažajo živali na razdalji, daljši od 8 ur. Izda ga pristojni območni urad UVHVVR na osnovi vloge. Za pridobitev je treba predložiti potrdilo o odobritvi cestnega prevoznega sredstva, potrdilo o usposobljenosti za voznike in oskrbnike ter načrt ukrepov ob nepredvidljivih dogodkih.

1. DOVOLJENJE ZA PREVOZNIKE ŠT.		
2. PODATKI O PREVOZNIKU		TIP 2 ZA VSE VRSTE VOŽENJ, VKLJUČNO Z DOLGIMI VOŽNJAMI
2.1. Ime podjetja		
2.2. Naslov		
2.3. Kraj	2.4. Poštna številka	2.5. Država članica
2.6. Telefon	2.7. Faks	2.8. Elektronska pošta
3. PODROČJE UPORABE DOVOLJENJA, omejeno na določene		
Vrste živali ☐		
Načine prevoza ☐		
Navedite tukaj:		
Datum poteka veljavnosti		
4. PRISTOJNI ORGAN, KI IZDAJA DOVOLJENJE		
4.1. Ime in naslov organa		
4.2. Telefon	4.3. Faks	4.4. Elektronska pošta
4.5. Datum	4.6. Kraj	4.7. Uradni žig
4.8. Ime in podpis uradnika		

Slika 17: Dovoljenje za prevoznike TIP 2
(Vir: Dovoljenje za prevoznike v skladu s členom 11, 2005)¹⁶

¹⁶ V seznamu virov: Uradni list Evropske unije. (2005). *Dovoljenje za prevoznike v skladu s členom 11*. Pridobljeno dne 29. 10. 2022 z naslova <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005R0001&from=HR#d1e38-33-1>.

1. ŠTEVILKA DOVOLJENJA		
1.2. OPREMLJENO Z NAVIHACIJSKIM SISTEMOM:	DA	NE
2. Vrsta živali, ki jih je dovoljeno prevažati		
3. PROSTOR V M ² /NADSTROPJE		
4. Dovoljenje je veljavno do		
5. ORGAN, KI IZDAJA POTRDILO		
5.1. Ime in naslov organa, ki izdaja potrdilo		
5.2. Telefon	5.3. Faks	5.4. Elektronska pošta
5.5. Datum	5.6. Kraj	5.7. Žig
5.8. Ime in podpis		

Slika 18: Potrdilo o odobritvi cestnega prometnega prometa
(Vir: Potrdilo o odobritvi cestnega prevoznega sredstva za dolge vožnje v skladu s členom 18, 2005)¹⁷

¹⁷ V seznamu virov: Uradni list Evropske unije. (2005). *Potrdilo o odobritvi cestnega prevoznega sredstva za dolge vožnje v skladu s členom 18*. Pridobljeno dne 29. 10. 2022 z naslova <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005R0001&from=HR#d1e38-33-1>.

3. NADZOR IZVAJANJA PREVOZOV ŽIVIH ŽIVALI

Nadzor prevoza živih živali izvajajo uradni veterinarji. Nadzorujejo izvajanje obveznosti imetnikov živali in pravnih oseb, ki so odgovorne za živali, glede dobrobiti živali. Preverjajo pogoje reje, stanje živali, ravnanje z živalmi, načine prevoza živali, načine usmrtitve živali, načine izvajanja poizkusov na živalih, načine gojitve živali in drugo (GOV.SI, 2022, Uradni nadzor na področju zaščite živali).

3.1. SPLOŠNI UKREPI

Pristojni organ lahko kadarkoli med transportom opravijo preverjanje pravilnosti izvedbe prevoza. Preverjanja so lahko naključna ali ciljno usmerjena. V Sloveniji preverjanja opravlja mobilna služba veterinarske enote. Za ta namen uporabljajo posebna označena službena vozila bele barve z napisom »VETERINARSKA INŠPEKCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE« in znakom veterinarske inšpekcije. Ukrepi se izvajajo ob upoštevanju Zakona o veterinarskih merilih skladnosti.

Pri pregledih v cestnem prometu je pomembna nediskriminatornost, kar pomeni, da se nadzorni organi ne smejo orientirati in izvajati nadzora samo nad eno vrsto prevoza ali opravljati nadzora nad eno kategorijo živali. Zagotovljena je enakost obravnave vseh izvajalcev prevozov živih živali, ne glede na status pravnega subjekta, ki izvaja prevoze, nacionalnost, vrsto prevoznega sredstva ali relacijo prevoza.

Veterinarska enota ima izdelan večletni načrt pregledov, po katerem se morajo ravnati inšpektorji. V tem načrtu so odstotkovno predstavljene vrste pregledov, ki jih morajo opraviti, in kategorije živali, ki jih morajo pregledati.

Pri prevozu živih živali se opravlja nadzor pri naslednjih kategorijah:

- prevozno sredstvo,
- primernost živali za prevoz,
- predpisana dokumentacija,
- izpolnjevanje pogojev prevoznika živali,
- izpolnjevanje pogojev prevoznika živali,
- trgovec z živalmi (Uradni list Evropske unije, 2005).

3.2 SPLOŠNI UKREPI PRI PREVOZNIKIH, KI NE RAVNAJO V SKLADU S PRAVILI

»Kadar pristojni organ ugotovi, da se ne upošteva ali se ni upoštevala katera koli od določb te uredbe, izvede potrebne ukrepe za zaščito dobrega počutja živali ali zahteva, da jih izvede oseba, ki je odgovorna za živali.

Ti ukrepi ne povzročijo nepotrebne ali dodatnega trpljenja živali in so sorazmerni s stopnjo tveganja. Pristojni organ si na primeren način povrne stroške teh ukrepov.

Glede na okoliščine vsakega primera lahko ti ukrepi zajemajo:

- (a) zamenjavo voznika ali spremne osebe;
- (b) začasno popravilo prevoznih sredstev, da se preprečijo neposredne poškodbe živali;
- (c) premestitev pošiljke ali dela pošiljke na druga prevozna sredstva;
- (d) vrnitev živali na kraj odhoda po najkrajši poti ali dovoljenje, da živali nadaljujejo vožnjo do namembnega kraja po najkrajši poti, odvisno od tega, kaj je najboljše za dobro počutje živali;
- (e) iztovarjanje živali in namestitev živali v ustrezne prostore s primerno oskrbo, dokler se težave ne odpravi.«

(Uredba Sveta, št. 1/2005, člen 26)

Slika 19: Primer nepravilnosti pri transportu

(Vir: Pietikäinen S., 2020)¹⁸

Humano usmrnitev ali evtanazijo se izvede, če ni na voljo nobenih drugih sredstev za zaščito dobrega počutja živali. Če prevoznik ne izpolni odrejenih ukrepov iz prejšnjega odstavka, se izvedejo po drugi osebi na stroške prevoznika.

¹⁸ V seznamu virov: Pietikäinen S. (2020). *Are EU rules on live animal transportation not working?* Pridobljeno 20. 11. 2022 z naslova <https://www.theparliamentmagazine.eu/news/article/stophetrucks>.

Z Uredbo Sveta (ES) 1/2005 z dne 22. decembra 2005 o zaščiti živali med prevozom in postopki, povezanimi z njim, se določajo prekrški za kršitve. Višina kazni mora biti sorazmerno visoka in učinkovita, da prevoznika odvrne od nadaljnjih kršite. (EUR-Lex.,2005).

V nadaljevanju so z grafi pod kategorijo ukrepov v primeru ugotovljenih kršitev prikazani tudi »drugi ukrepi informacij«. V svojih evidencah nadzorni organ vodi izrečene ukrepe (brez glob) v primeru ugotovljenih kršitev z izrazom »drugi ukrepi informacij«. Sem spadajo izrečeni ustni ukrepi pri ugotovljenih neskladnostih in njihova takojšnja odprava.

3.3 GLOBE

Globa je denarna kazen, predpisana ob storjenem prekršku. Prekršek je dejanje, ki pomeni kršitev zakona, uredbe vlade, odloka samouprave ali lokalne skupnosti in je zanj predvidena sankcija.

Izraz globa je prav tako prisoten na grafih, saj je to ena od kategorij ukrepov ob neskladnostih.

PRAVNE OSEBE

Z globo od 2000 € do 60.000 € se kaznuje pravno osebo, ki ne upošteva Uredbe Sveta.

Nekaj primerov prekrškov, ki se v nadaljevanju pojavljajo tudi pri analizi:

- nepopolna dokumentacija,
- prevoznik brez dovoljenja VURS (Veterinarska uprava Republike Slovenije),
- izvedba prevoza živali, ki niso primerne za prevoz,
- nepravilno ravnanje z živalmi, ki so med prevozom zbolele,
- neskladna zasnova, izdelava in načrt prevoznega sredstva s pravili,
- nezagotovitev dovolj prostora,
- preslabe predelne stene, da bi prenesle težo živali,
- nezagotovitev stelje, krme in vode.

Odgovorno osebo pravne osebe, ki stori prekršek se kaznuje z zneskom od 1200 € do 3000 €. Če ni vidne oznake za živali v prevozu ni zagotovljene, se pravno osebo kaznuje z globo od 1500 € do 5000 €, odgovorno osebo pravne osebe pa z globo od 500 € do 700 € (Pravno-informacijski sistem – PIS, 2004).

SAMOSTOJNI PODJETNIK POSAMEZNIK

Prekršek, ki ga stori samostojni podjetnik posameznik, ki ne upošteva Uredbe Sveta se kaznuje z globo od 1700 € do 42.000 €. Z globo od 1200 € do 3000 € se kaznuje odgovorno osebo samostojnega podjetnika posameznika. Samostojni podjetnik posameznik dobi globo od 700 € do 1000 €, če ni vidne oznake o prevozu, odgovorna oseba pa od 300 € do 500 € (PIS, 2004).

FIZIČNA OSEBA

Fizično osebo, ki je udeležena kot voznik ali spremljevalec in nima potrdila o usposobljenosti, se kaznuje z zneskom od 400 € do 1200 €. Enaka globa je predvidena za oskrbnike živali, ki ne ravnavajo v skladu s pravili. Če označba vozila ni pravilna, je globa od 100 € do 200 €.

Denarne kazni so po uredbi prihodek v proračun Republike Slovenije (PIS, 2004).

4. ANALIZA PODATKOV O OPRAVLJENIH PREGLEDIH PO KATEGORIJAH

Za pomoč pri zbiranju podatkov, ki jih potrebujemo za analizo opravljenih pregledov in kršitev, smo zaprosili inšpektorat mobilne enote za preverjanje ukrepov pri izvajanju procesa prevoza živih živali. Iz Sektorja za zdravje in dobrobit živali smo prejeli podatke za leta 2014, 2015, 2016, 2017 in 2018, saj nam podatki za kasnejša leta niso bili dostopni.

Za ugotavljanje trenda izvajanja pregledov in ugotovljenih odstopanj nam je bilo 5-letno obdobje zadostno za namen doseganja cilja naloge.

Sledeče analize so nam pomagale, da si odgovorimo na zastavljeni vprašanji, ali se izvaja ustrezen nadzor nad prevozom živih živali in ali se izvajalci prevozov držijo zakonodaje na tem področju.

Podatki, ki smo jih prejeli, so razdeljene v sledeče postavke:

- število opravljenih pregledov,
- kategorije neskladnosti,
- kategorije ukrepov.

V analizo smo vključili skupno število nediskriminatornih pregledov, torej toliko pregledov, kot jih je bilo opravljenih v enem koledarskem letu. Znotraj teh pregledov sta ločeni dve kategoriji:

- število živali, ki so bile fizično pregledane,
- število pregledov spremne dokumentacije.

Kategorija neskladnosti se nanaša na sklope, pri katerih smo pri pregledu ugotovili neskladnosti z zakonodajo. Sem uvrščamo:

- primernost živali za prevoz,
- prevozne postopke, dodeljen prostor in višino,
- prevozna sredstva,
- dokumentacijo,
- druge primere neskladnosti.

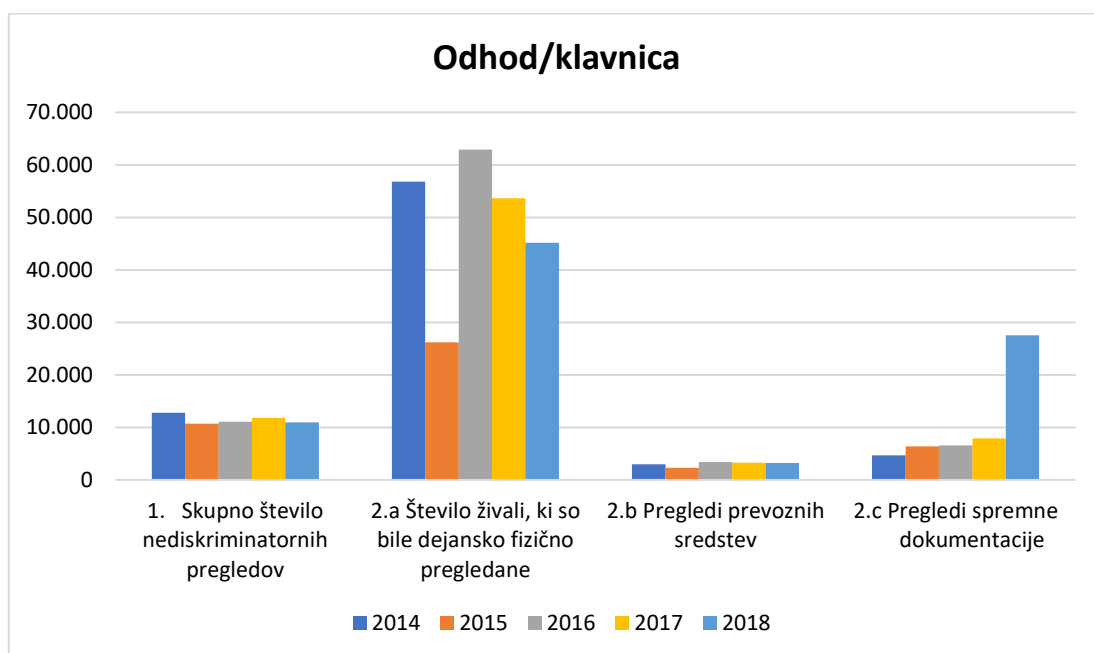
Kategorija ukrepov se razdeli na globe oziroma denarne kazni ter vse ostale ukrepe, ki ne vključujejo denarnih kazni. Ti ukrepi ne povzročijo nepotrebnega ali dodatnega trpljenja živali in so sorazmerni s stopnjo tveganja.

Vsako od navedenih postavk posebej obravnavamo po kategorijah živali in času, kdaj je bil izveden pregled. Pregledi so bili izvedeni pred odhodom – prevozom, med prevozom ali ob prihodu na namembni kraj.

4.1 GOVEDO

V prvem sklopu smo analizirali podatke za govedo, in sicer posebej pred odhodom – prevozom, med prevozom in po prevozu.

4.1.1 ODHOD

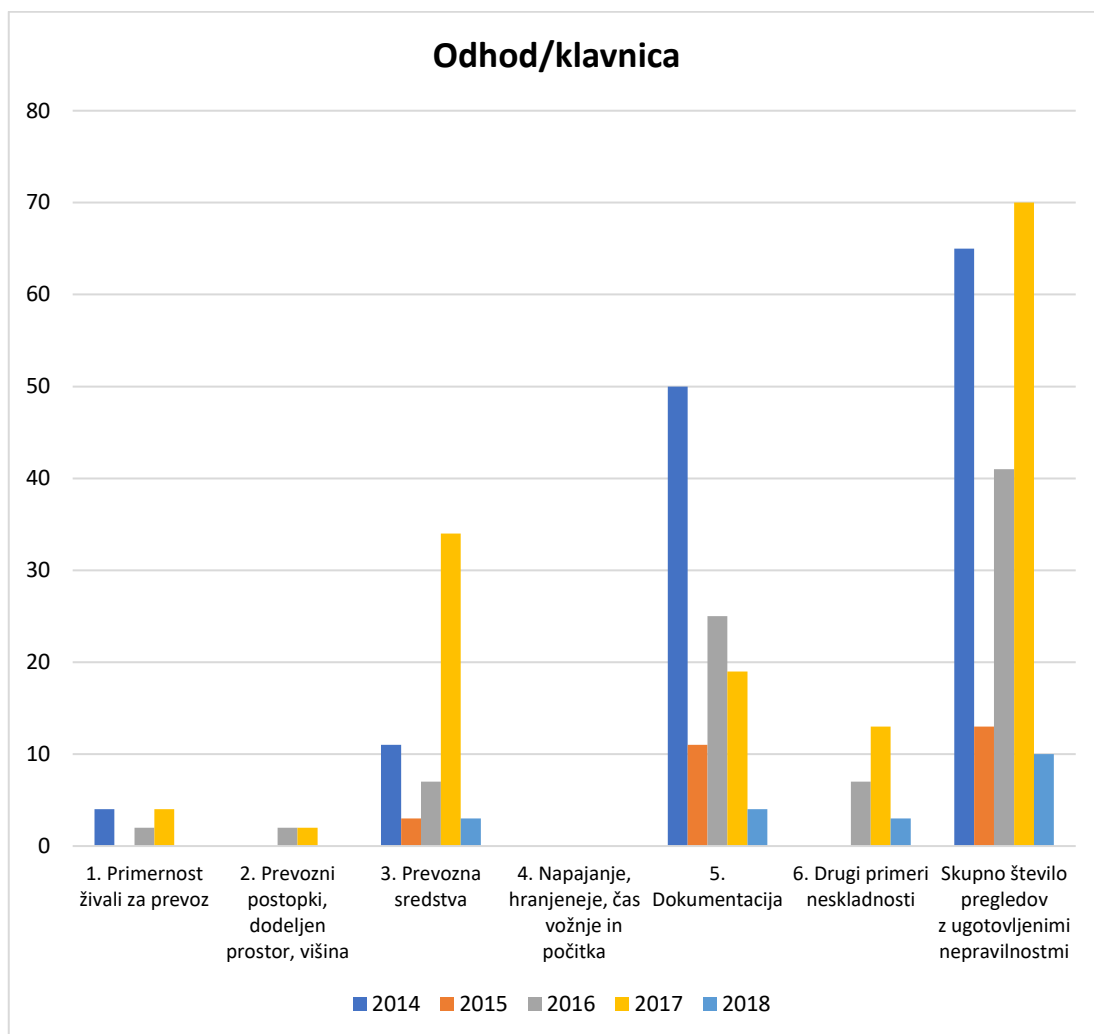

Slika 20: Govedo – odhod/klavnica: število opravljenih pregledov
(Lastni vir)

Opazimo, da pri številu nediskriminatornih pregledov skozi leta ni večjih odstopanj. Leta 2015 se je število živali, ki so bile fizično pregledane, občutno zmanjšalo. Ugotavljamo, da se število pregledov prevoznih sredstev med leti bistveno ne razlikuje.

S pomočjo grafa smo opazili eksponentno rast, ki nakazuje povečan pregled spremne dokumentacije pred prevozom goveda leta 2018.

Slika 21: Govedo – odhod/klavnica: kategorije neskladnosti
(Lastni vir)

Opazimo lahko, da je najmanj neskladnosti bilo ugotovljenih pri primernosti živali za prevoz.

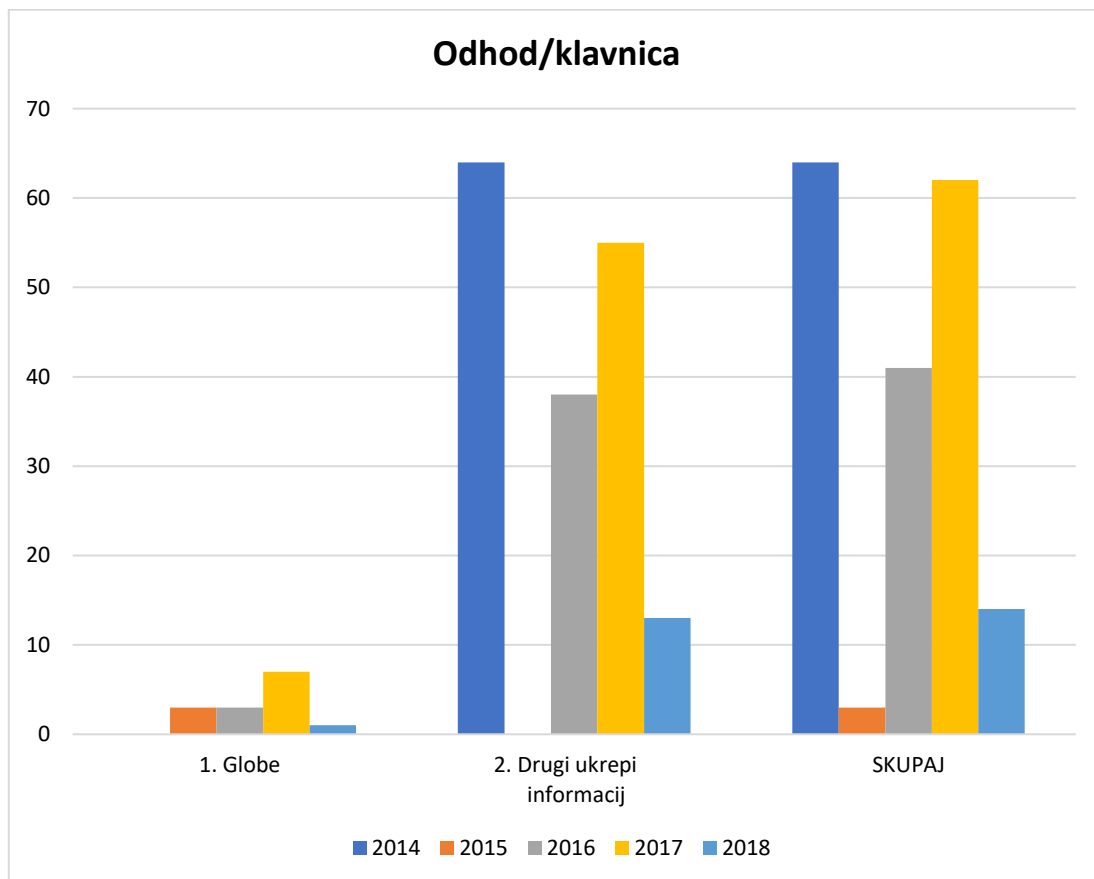
Zelo podobno je pri prevoznih postopkih in zakonsko dodeljenem prostoru za govedo, saj je delež kršitev zelo majhen oz. skoraj zanemarljiv. V letih 2014, 2015 in 2018 teh nepravilnosti sploh ni bilo.

Ugotovitve iz prejšnjega odstavka kažejo, da je bil leta 2017 pomemben porast kršitev pri pregledih prevoznih sredstev, ki so naslednjega leta 2018 ponovno upadle.

Pred odhodom ni zavedenih nobenih kršitev napajanja, hranjenja, časa vožnje in počitka.

Pri dokumentaciji je bilo leta 2014 opravljenih najmanj pregledov in ugotovljenih največ kršitev. Skozi leta je mogoče opaziti, da so inšpektorji opravljali vse več pregledov dokumentacije in posledično je število kršitev začelo upadati. Statistično je bilo leta 2014 1,07 % kršitev, leta 2015 0,17 %, leta 2016 0,38 %, leta 2017 0,23 % in leta 2018 0,014 %.

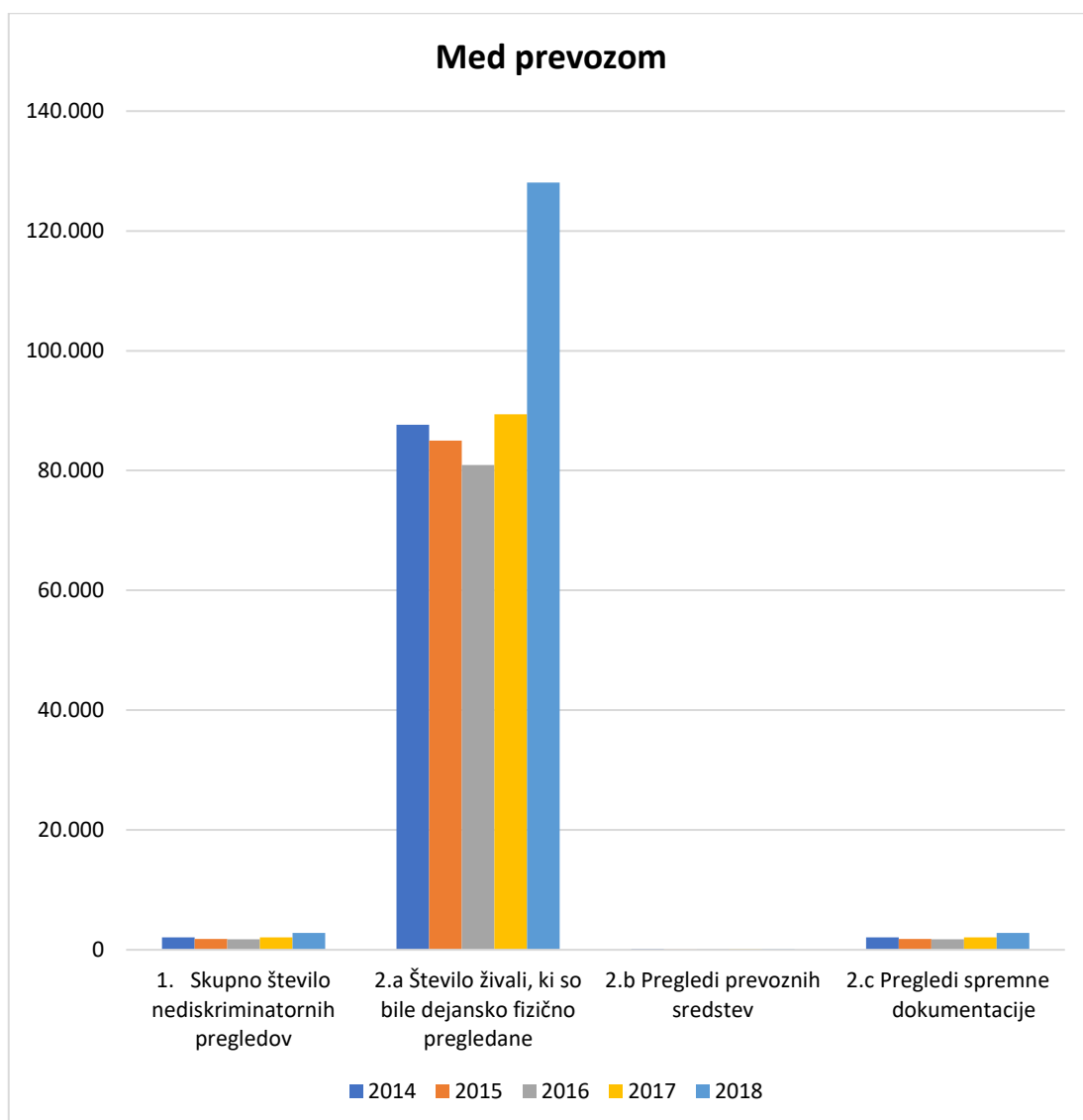
V letih 2014 in 2015 ni bilo zaznanih drugih neskladnosti pri odhodu prevoza goveda. V letih 2016, 2017 in 2018 je bilo teh kršitev zelo malo. Po skupnem številu kršitev je bilo največ neskladnosti v letih 2014 in 2017.

*Slika 22: Govedo – odhod/klavnica: kategorije ukrepov
(Lastni vir)*

Na splošno je število izrečenih glob zelo majhno. Opazimo lahko, da se inšpekcija raje poslužuje drugih ukrepov, s katerimi zagotovi takojšnjo odpravo neskladnosti in s tem čim bolj varen in čim manj stresen prevoz goveda.

4.1.2 Med prevozom

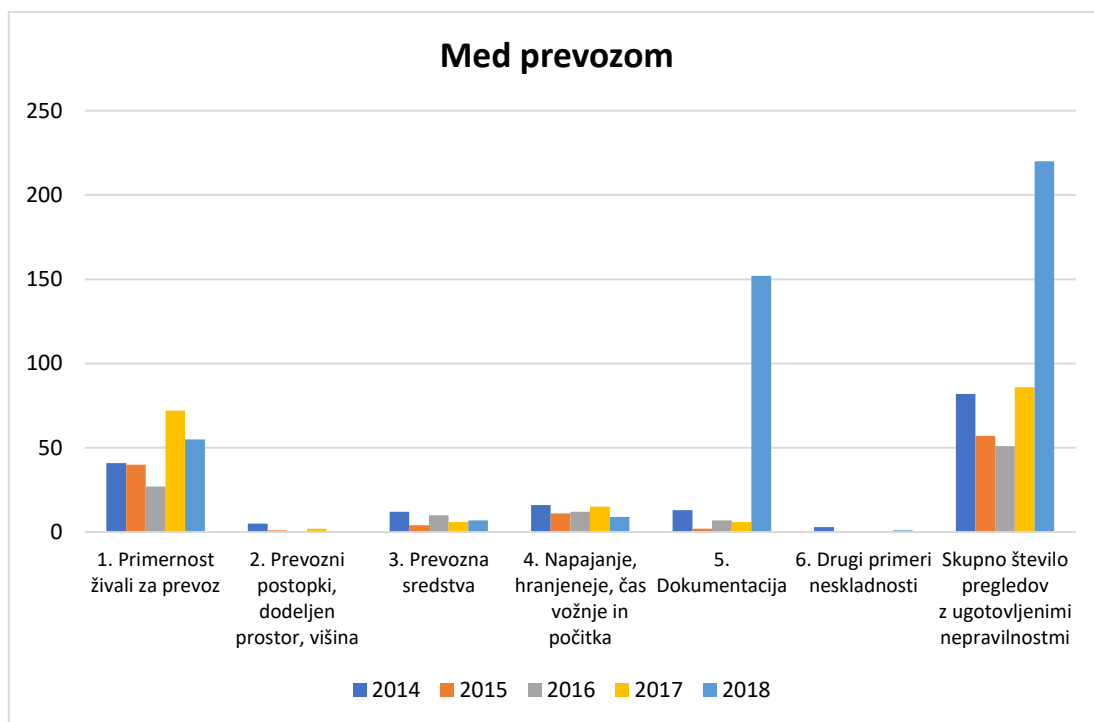

*Slika 23: Govedo – med prevozom: število opravljenih pregledov
(Lastni vir)*

S pomočjo grafično obdelanih podatkov lahko opazimo bistveno večje število fizično pregledanih živali med prevozom v primerjavi s številom pregledanih živali pred prevozom.

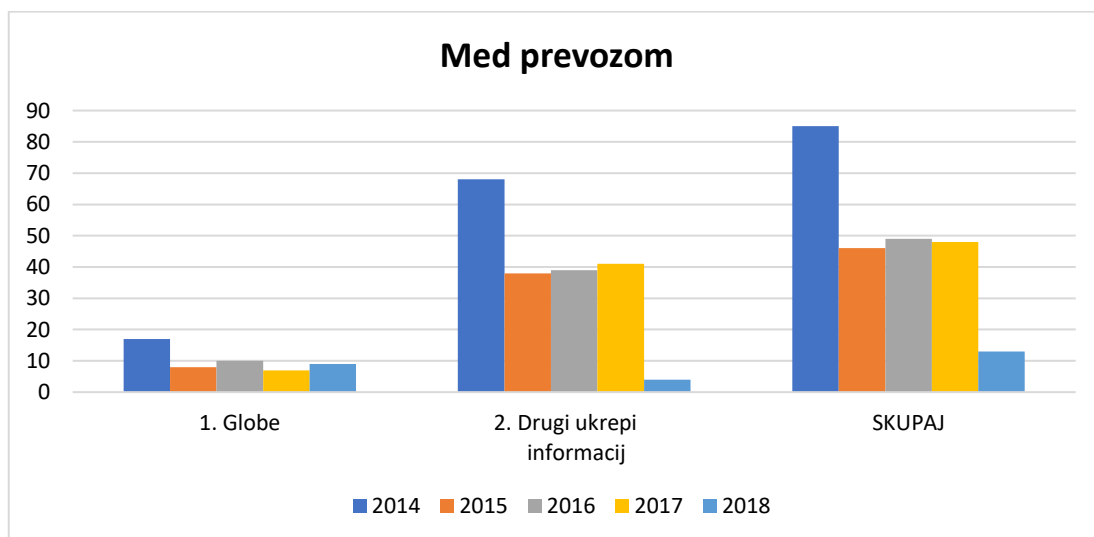
Pregled prevoznih sredstev se glede na podatke večinoma opravi pred prevozom, saj število pregledov med prevozom ne preseže niti 10 %.

Pri pregledu spremne dokumentacije ni večjih odstopanj.

*Slika 24: Govedo – med prevozom: kategorija neskladnosti
(Lastni vir)*

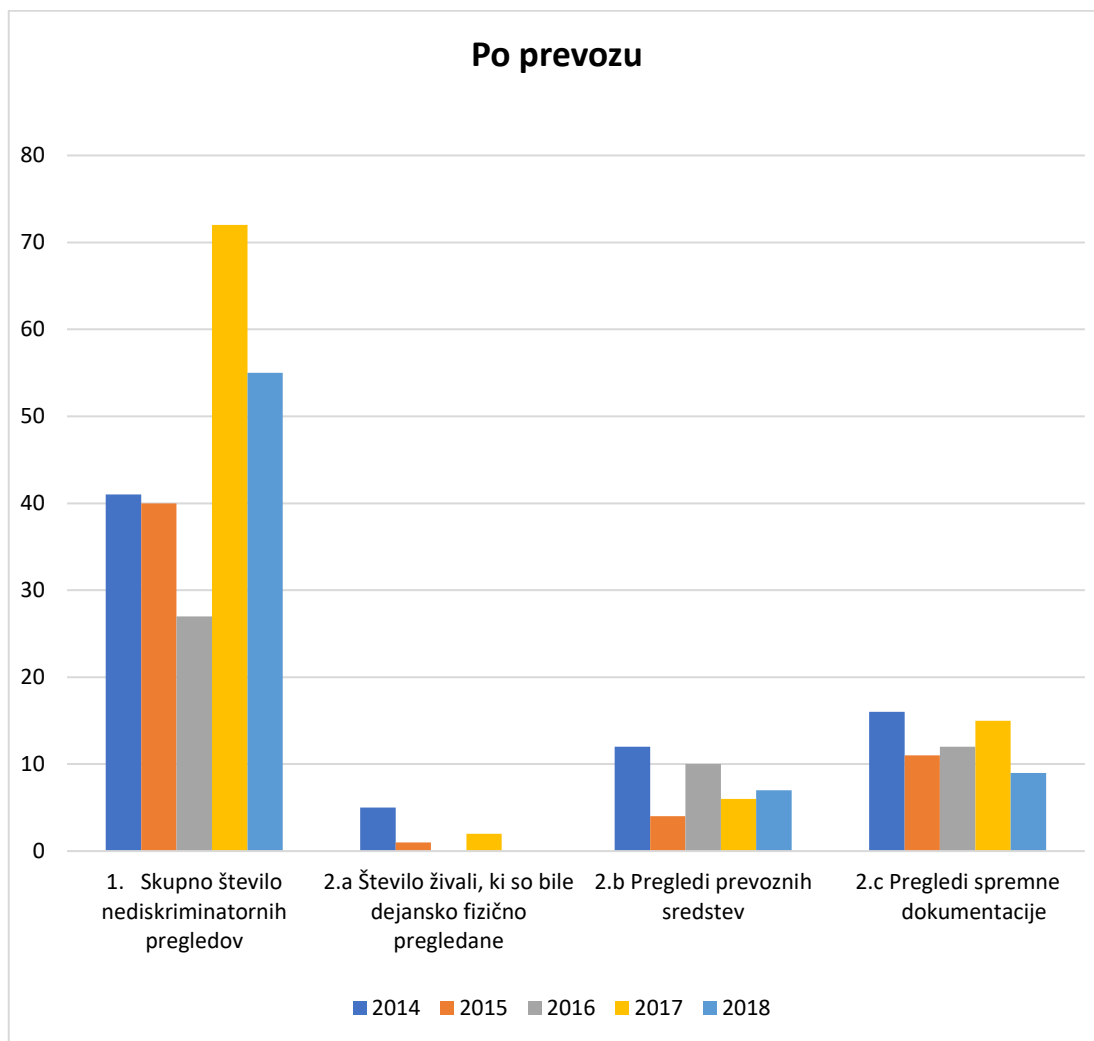
V kategoriji neskladnosti smo ugotovili, da ni večjih odstopanj. Največ kršitev pri nepopolni dokumentaciji je bilo leta 2018, ko je bil delež kar 5 % višji v primerjavi z drugimi leti.

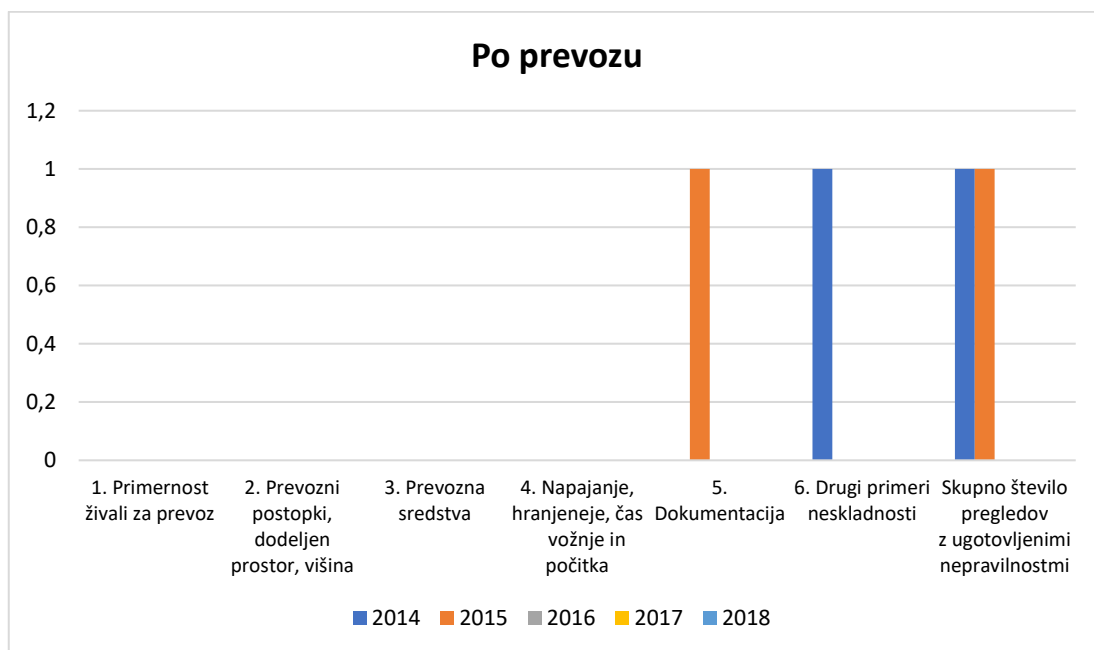
*Graf 1: Govedo – med prevozom: kategorija ukrepov
(Lastni vir)*

Glede na skupno število pregledov z ugotovljenimi nepravilnostmi so bile globe izrečene v 13 %. Do leta 2018 je bilo drugih ukrepov povprečno 68 %, medtem ko jih je bilo leta 2018 samo 1,8 %.

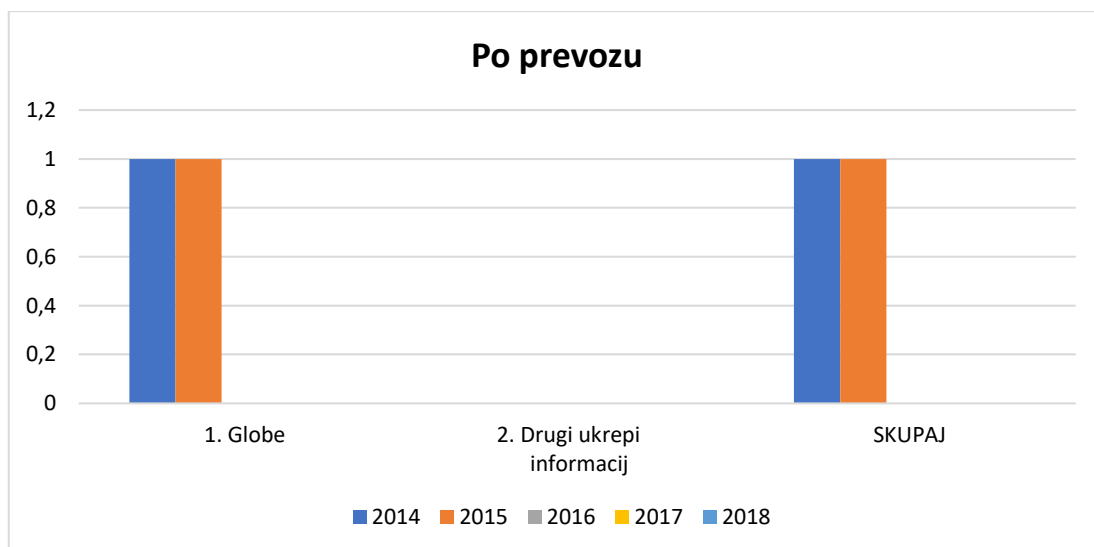
4.1.3 Po prevozu

Slika 25: Govedo – po prevozu: število opravljenih pregledov
(Lastni vir)

Slika 26: Govedo – po prevozu: kategorija neskladnosti
(Lastni vir)

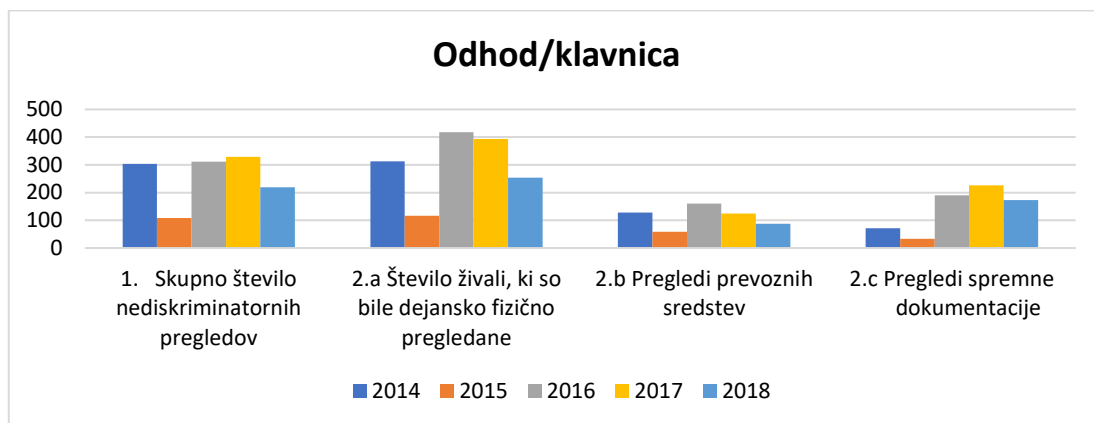
Slika 27: Govedo – po prevozu: kategorija ukrepov
(Lastni vir)

Po prevozu se število opravljenih pregledov zelo zmanjša oziroma jih skorajda da ni. Število ugotovljenih kršitev je zaradi manj preverjanj manjše in posledično število glob zanemarljivo.

4.2 KOPITARJI

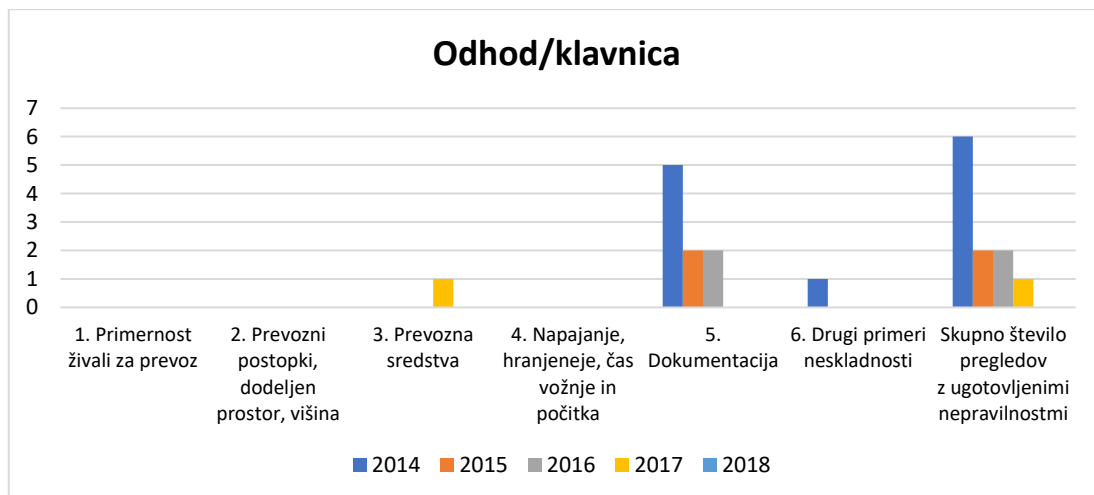
V drugem sklopu smo analizirali podatke za kopitarje, in sicer posebej pred odhodom – prevozom, med prevozom in po prevozu.

4.2.1 Odhod

Slika 28: Kopitarji – odhod/klavnica: število opravljenih pregledov
(Lastni vir)

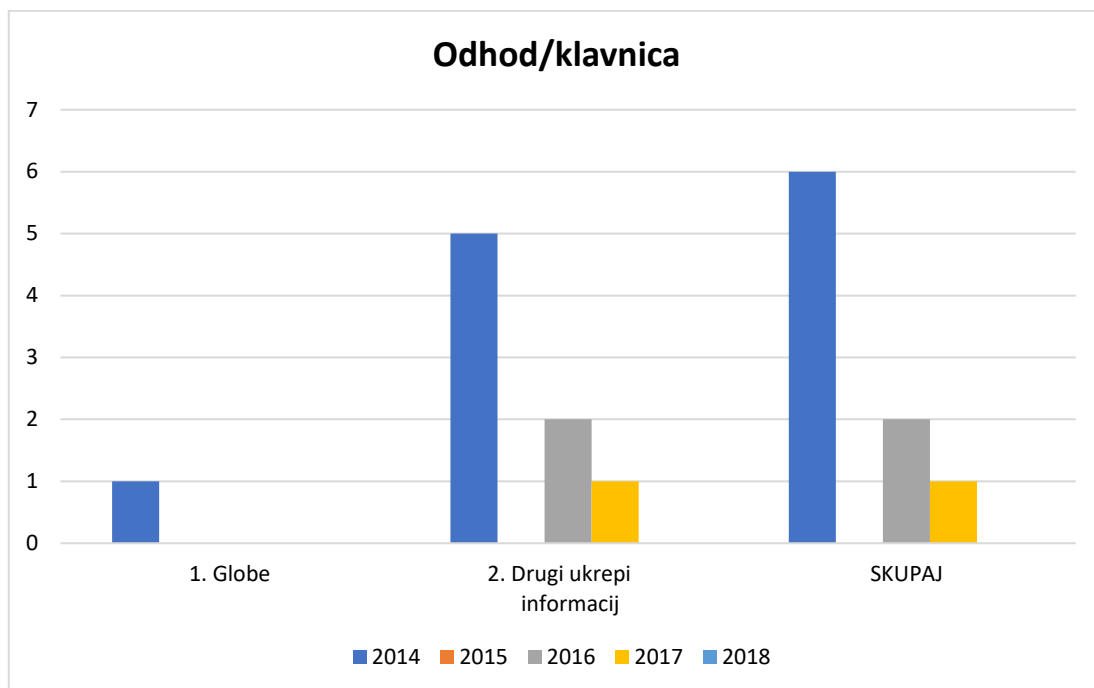
Opazimo, da je bil leta 2015 zaznan več kot 50-odstotni upad opravljenih nediskriminatornih pregledov, števila fizično pregledanih živali, pregledanih prevoznih sredstev in pregledov spremne dokumentacije.

Slika 29: Kopitarji – odhod/klavnica: kategorija neskladnosti
(Lastni vir)

V vseh letih, ki smo jih grafično obdelali, ugotavljamo, da pred odhodom – prevozom ni bilo nepravilnosti pri primernosti živali za prevoz. Težav prav tako ni bilo pri

prevoznih postopkih, le dokumentacija je bila nepopolna v 9 primerih. Ostalo število kršitev je skorajda zanemarljivo.

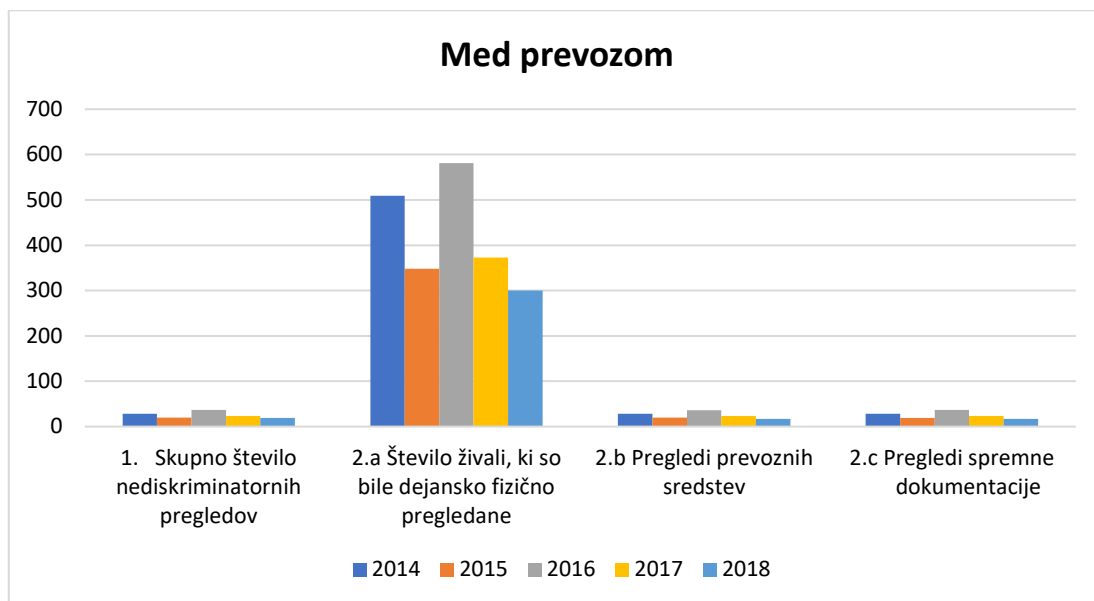

*Slika 30: Kopitarji – odhod/klavnica: kategorija ukrepov
(Lastni vir)*

Leta 2014 so bile nepravilnosti ugotovljene v 6 primerih in izrečenih je bilo prav toliko ukrepov. Identično število kršitev in ukrepov opazimo tudi leta 2016 in leta 2017. V letih 2015 in 2018 ni bilo izvedenih ukrepov.

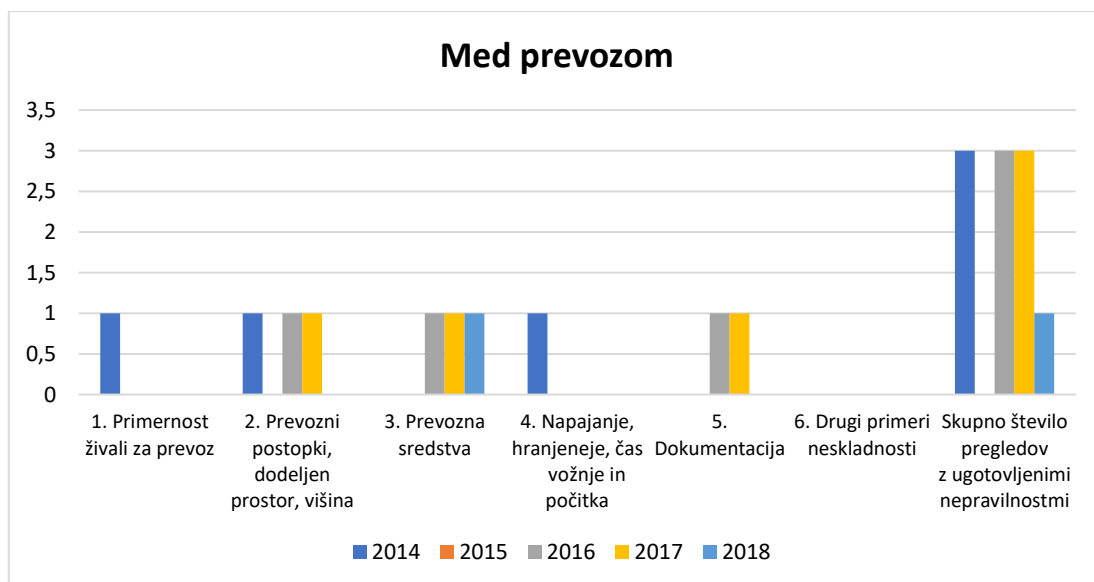

4.2.2 Med prevozom

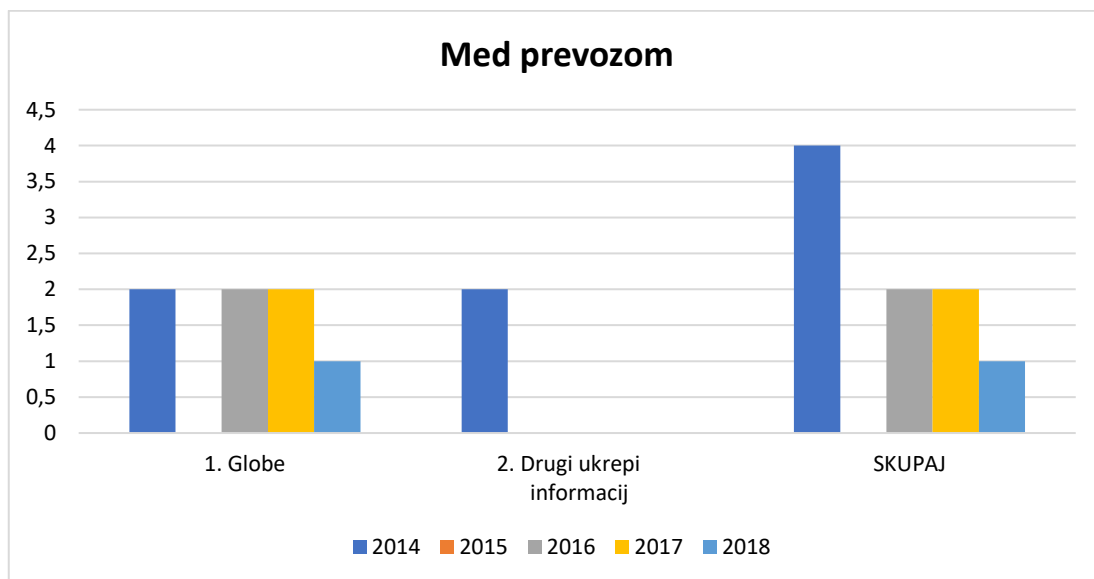
Slika 31: Kopitarji – med prevozom: število opravljenih pregledov
(Lastni vir)

Med prevozom se poveča odstotek fizično preglednih živali v primerjavi s pred prevozom. Število pregledov prevoznih sredstev in spremne dokumentacije je skozi vsa pregledana leta konstantno.

Slika 32: Kopitarji – med prevozom: kategorija neskladnosti
(Lastni vir)

Nepravilnosti med prevozom kopitarjev se v posameznih kategorijah ne pojavijo več kot 1-krat ali pa se sploh ne.

*Slika 33: Kopitarji – med prevozom: kategorija ukrepov
(Lastni vir)*

Ugotavljamo, da so bili vsem kršiteljem izrečeni ukrepi.

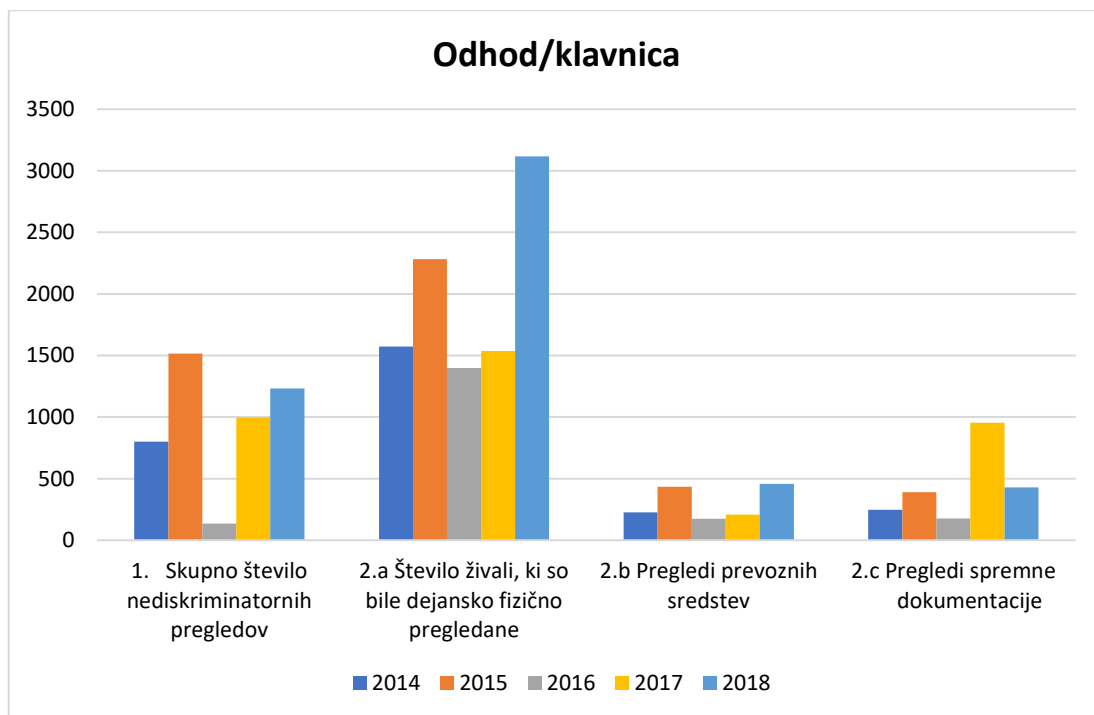
4.2.3 Po prevozu

Po prevozu kopitarjev sta bila v vseh petih analiziranih letih opravljena zgolj dva pregleda spremne dokumentacije, kjer ni bilo ugotovljenih kršitev.

4.3 DROBNICA

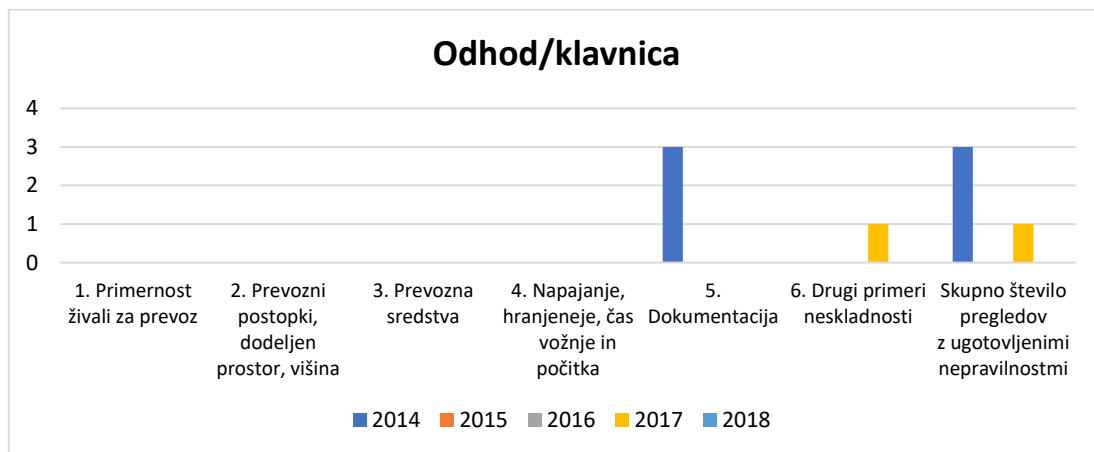
V tretjem delu smo analizirali podatke prevozov drobnice.

4.3.1 Odhod

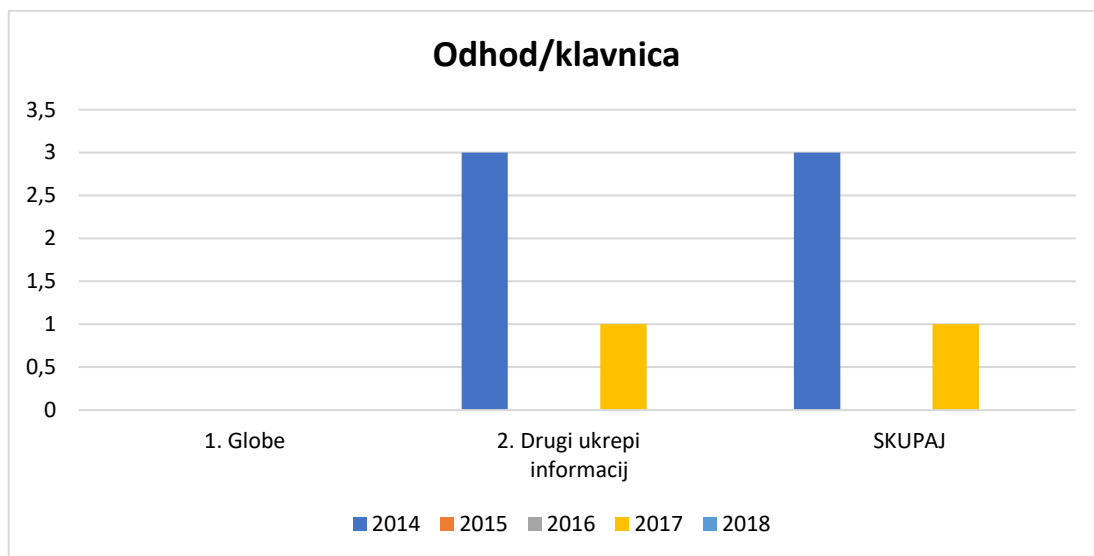
Slika 34: Drobniča – odhod/klavnica: število opravljenih pregledov (Lastni vir)

Vprašljivo je, zakaj je bilo leta 2016 opravljenih tako malo nediskriminatornih pregledov. Leta 2017 izstopajo pregledi spremne dokumentacije, leta 2018 pa je za 50 % več fizično pregledanih živali kot ostala leta.

Slika 35: Drobniča – odhod/klavnica: kategorija neskladnosti (Lastni vir)

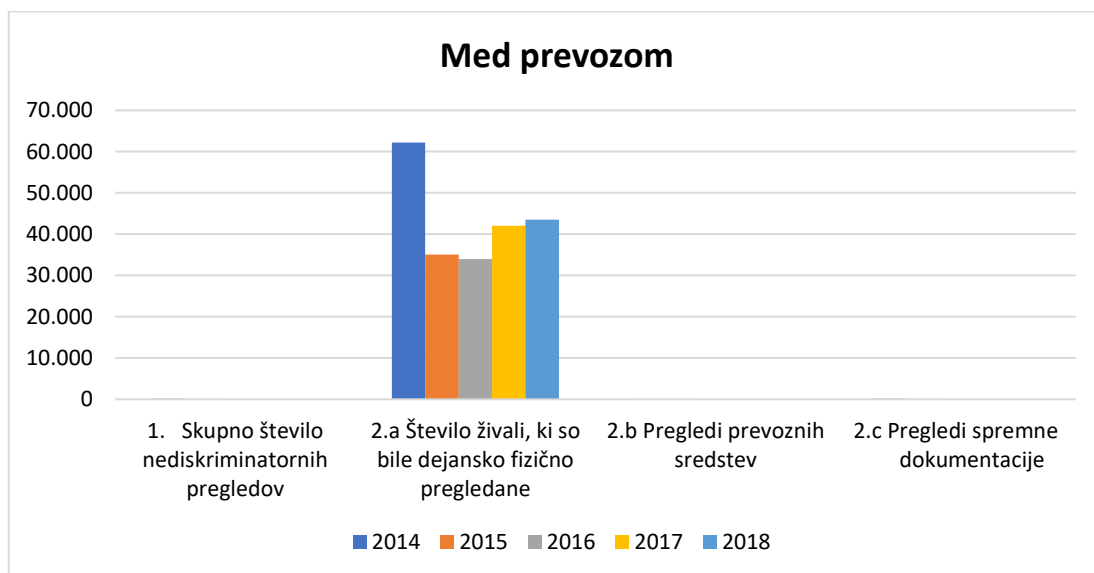
Leta 2014 so bile zaznamovane 3 kršitve v zvezi z dokumentacijo in leta 2017 1 primer drugih neskladnosti.

Slika 36: Drobница – odhod/klavnica: kategorija ukrepov
(Lastni vir)

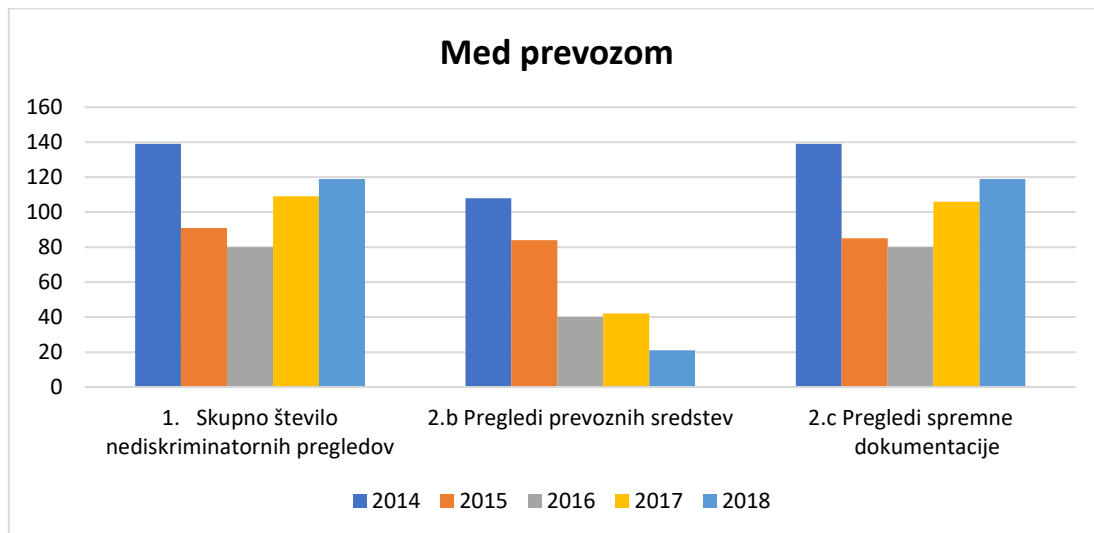
Pri vseh zaznanih kršitvah so bili izrečeni ukrepi.

4.3.2 Med prevozom

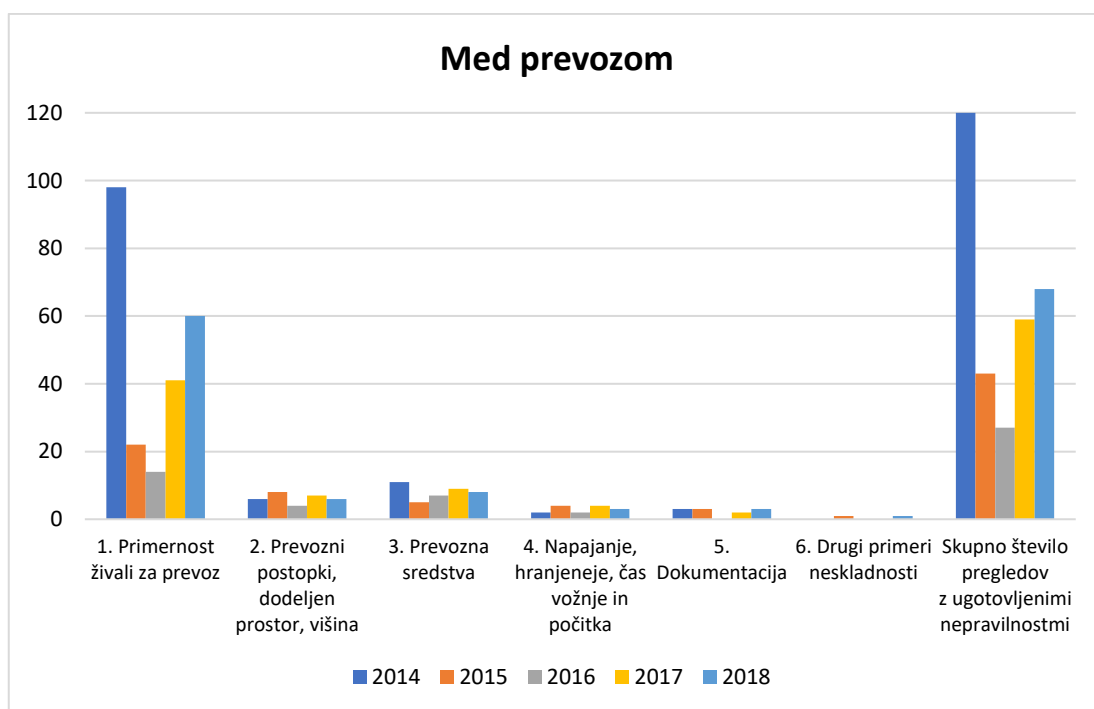

Slika 37: Drobница – med prevozom: število opravljenih pregledov
(Lastni vir)

Opažamo, da se med prevozom fizično pregleda več živali kot pred prevozom. Pri drobnici se to število poveča za faktor 20, leta 2014 pa kar za 40-krat. Število pregledov prevoznih sredstev skozi leta zelo upada.

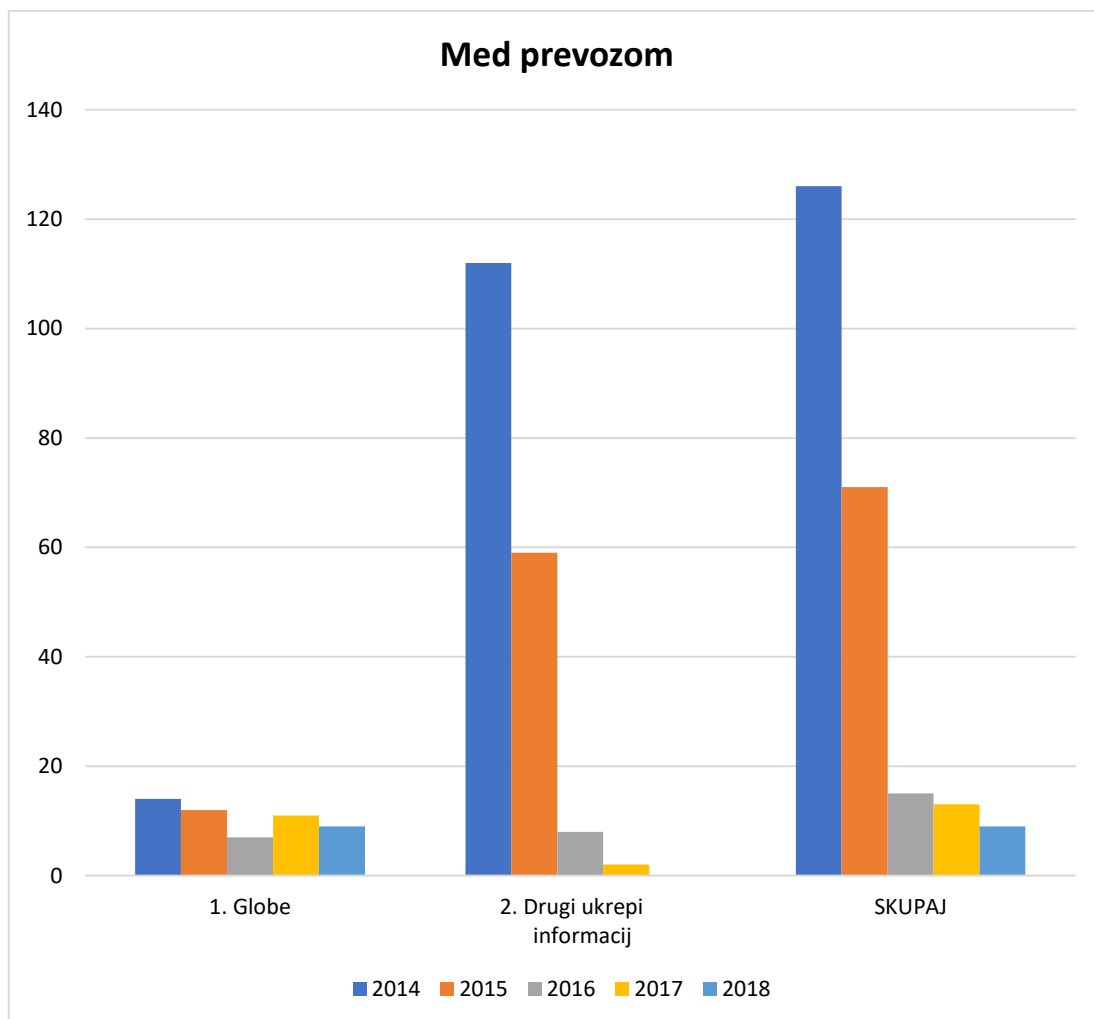

Slika 38: Drobnica – med prevozom: število opravljenih pregledov (Lastni vir)

Slika 39: Drobnica – med prevozom: kategorija neskladnosti (Lastni vir)

Največ neskladnosti je bilo zabeleženih pri neprimernosti živali za prevoz, kar 74 %. Leta 2014 je bilo za prevoz neprimernih 98 primerov ovac ali koz.

*Slika 40: Drobница – med prevozom: kategorija ukrepov
(Lastni vir)*

Ukrepi so bili izrečeni v 73 % kršitev, dejanskih glob je bilo 13 %, preostali delež pa predstavljajo drugi ukrepi informacij.

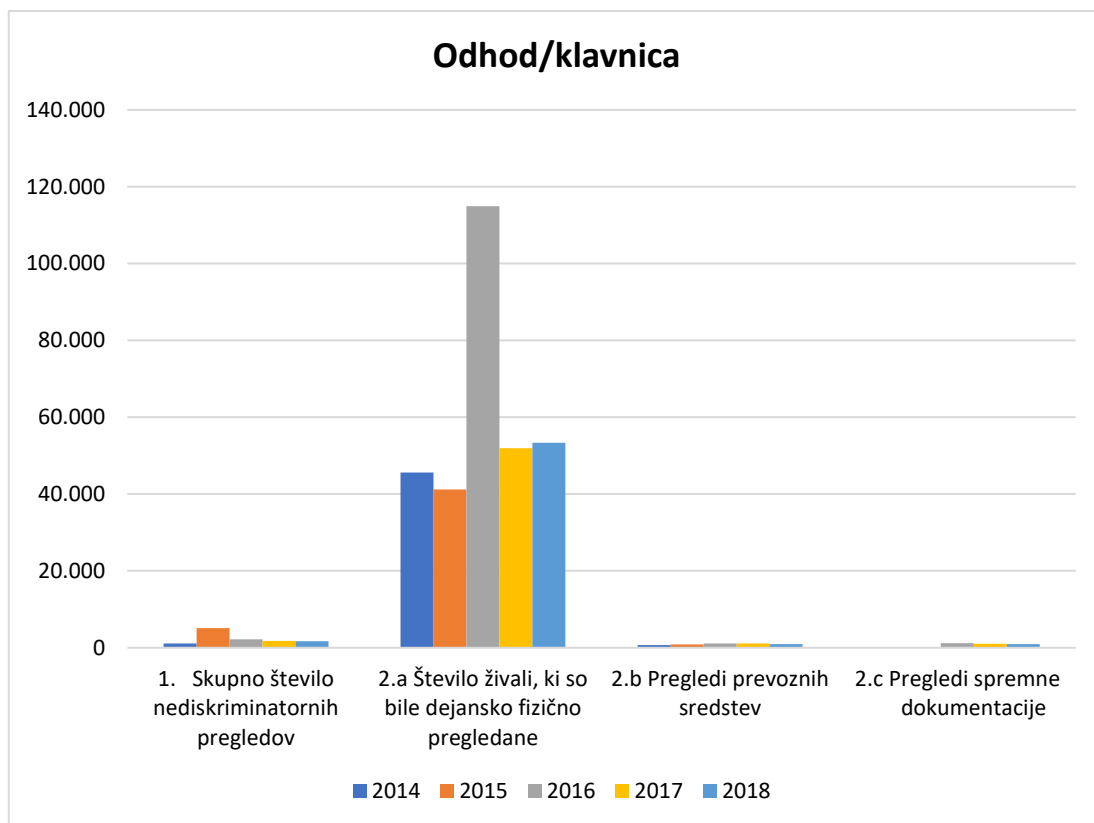
4.3.3 PO PREVOZU

Pregledov po prevozu je zelo malo. V petih letih so opravili zgolj en pregled, pri katerem je bilo pregledanih 19 živali. Kršitev ni bilo.

4.4 PRAŠIČI

Četrta del analize se nanaša na analizo podatkov pri prevozu prašičev.

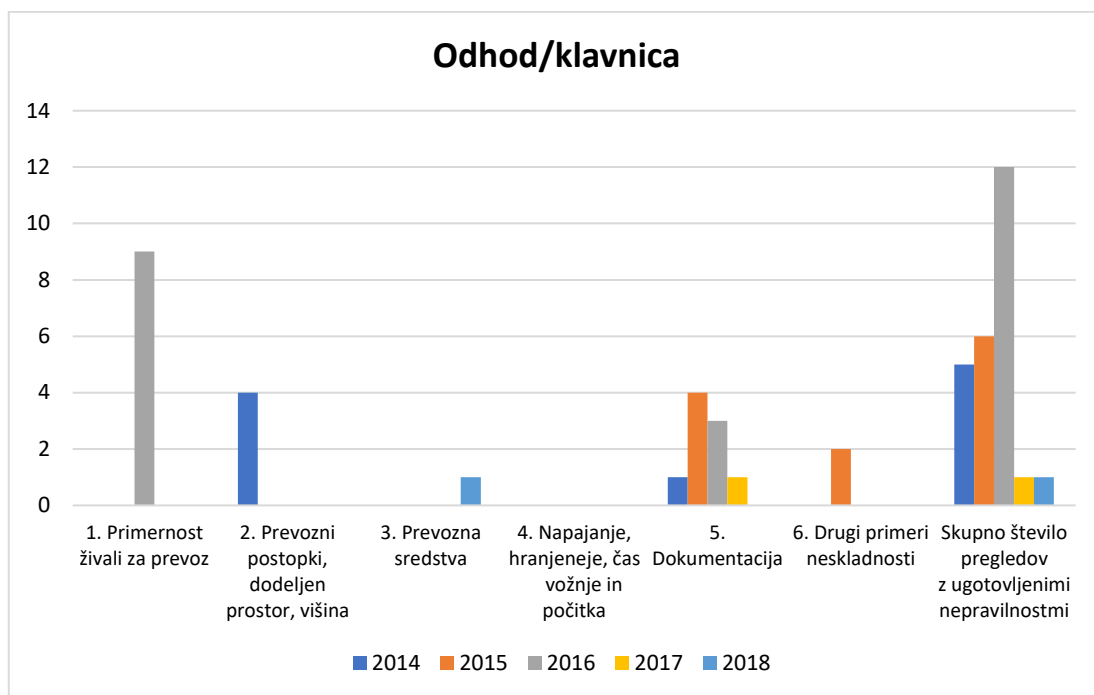
4.4.1 Odhod

Slika 41: Prašiči – odhod/klavnica: število opravljenih pregledov
(Lastni vir)

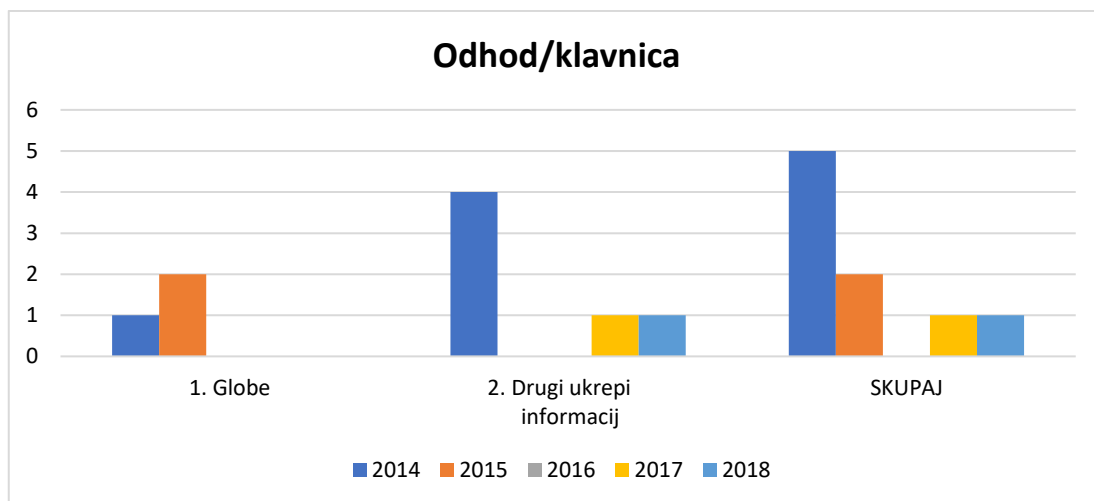
Pri pregledu podatkov opravljenih pregledov pred prevozom prašičev smo ugotovili:

- leta 2015 je bilo opravljenih 2-krat več nediskriminatornih pregledov v primerjavi z drugimi leti,
- število fizično pregledanih živali izstopa leta 2016, ko se več kot podvoji,
- pri pregledu prevoznih sredstev ni izstopajočega leta,
- velik porast pregledov spremne dokumentacije je zaznan po letu 2015.

Slika 42: Prašiči – odhod/klavnica: kategorija neskladnosti
(Lastni vir)

Skupno število pregledov z ugotovljenimi nepravilnostmi v vseh letih je 25. V 36 % primerov so bile živali neprimerne za prevoz. Prav toliko je bilo kršitev pri nepopolni dokumentaciji. Pri prevoznih postopkih je bilo skupno ugotovljenih 20 % kršitev.

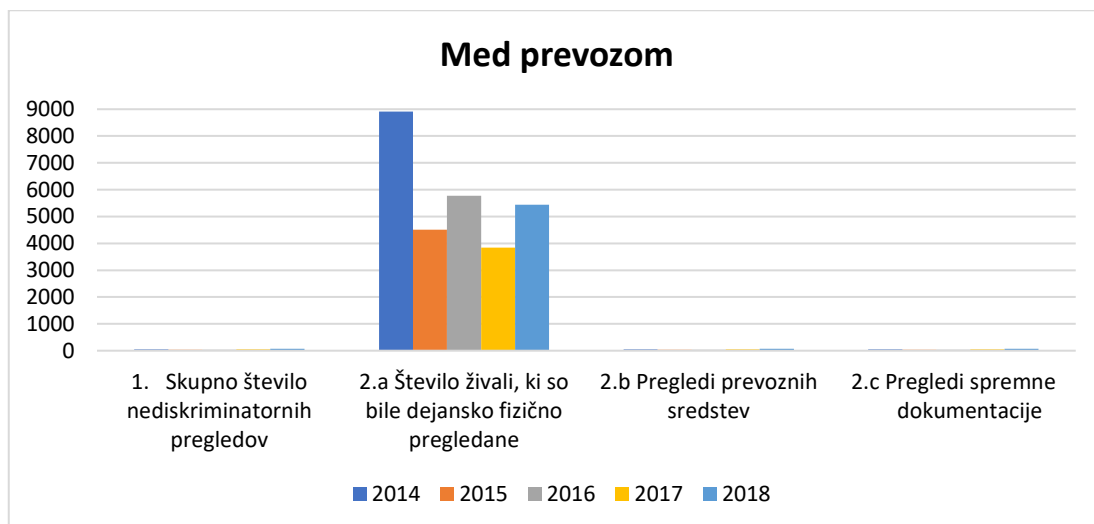

Slika 43: Prašiči – odhod/klavnica: kategorija ukrepov
(Lastni vir)

Na podlagi podatkov z grafa ugotavljamo, da so bili ukrepi izrečni v 32 % kršitev.

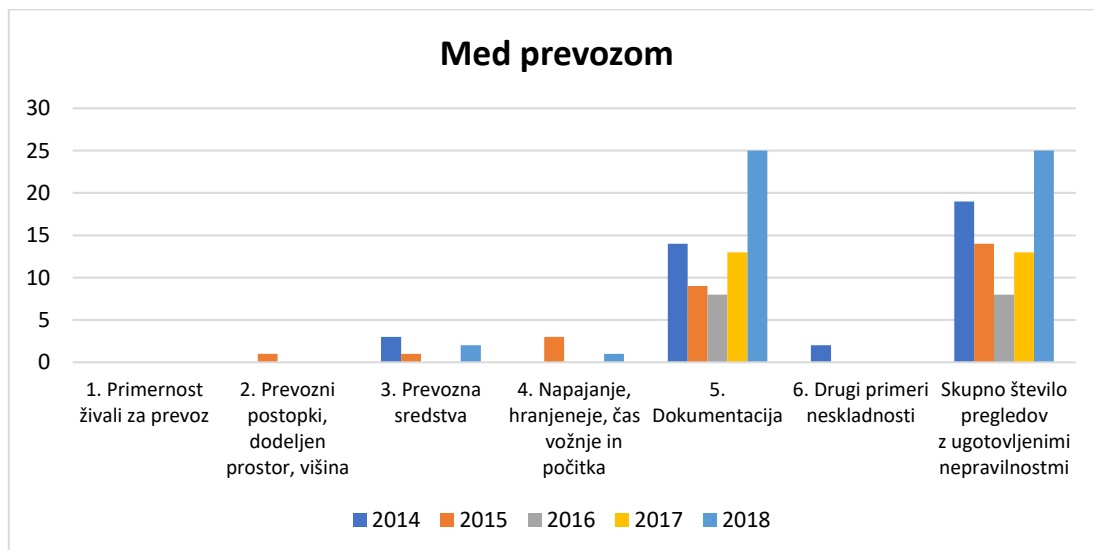

4.4.2 Med prevozom

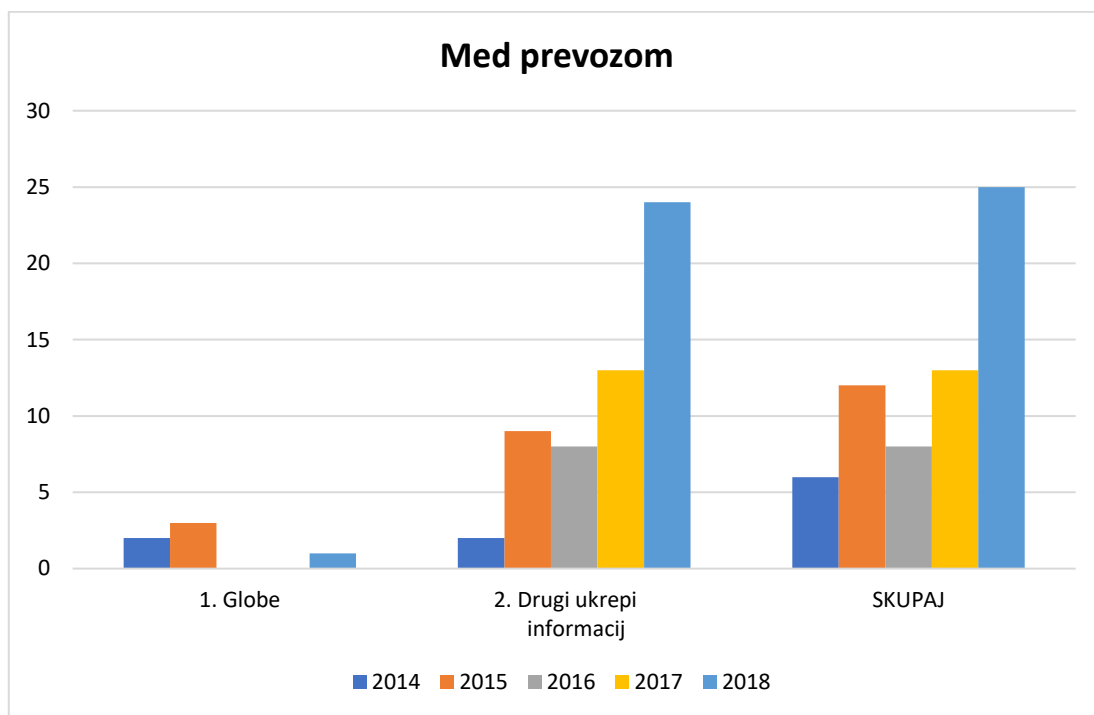
Slika 44: Prašiči – med prevozom: število opravljenih pregledov
(Lastni vir)

Med prevozom prašičev v cestnem prometu se vsako leto izvede številčno skorajda enako obsežen inšpekcijski nadzor. Ugotovili smo, da pri vsakem prevozu opravijo pregled prevoznega sredstva in spremne dokumentacije.

Slika 45: Prašiči – med prevozom: kategorija neskladnosti
(Lastni vir)

V kategoriji primernosti živali za prevoz nismo ugotovili nobene kršitve. Največ kršitev smo zaznali pri nepopolni dokumentaciji, ki številčno zelo izstopa leta 2018.

*Slika 46: Prašiči – med prevozom: kategorije ukrepov
(Lastni vir)*

Ukrepi so bili izrečeni pri 81 % ugotovljenih kršitev.

4.4.3 Po prevozu

Inšpekcijski nadzor po prevozu je bil zasleden le pri enem primeru leta 2018, in sicer so pregledali 10 prašičev. Kršitev ni bilo ugotovljenih.

5. ANALIZA STANJA KRŠITEV V SKLADU S PREGLEDI VSEH KATEGORIJ ŽIVALI

V tem delu smo pridobljene podatke pregledali po letih. Zanimalo nas je, kakšen je trend upadanja ali rasti skupnih pregledov za vse štiri kategorije skupaj v letih 2014, 2015, 2016, 2017 in 2018. Po številu pregledov lahko ugotovimo, ali kršitve skozi leta upadajo ali naraščajo.

5.1 ŠTEVILO PREGLEDOV IN DELEŽ KRŠITEV

LETO	Skupno št. nedistriminatornih pregledov	Skupno št. kršitev	% kršitev glede na št. nedistriminatornih pregledov
2014	17.336	304	1,754
2015	19.376	136	0,702
2016	15.608	144	0,923
2017	17.150	234	1,364
2018	17.156	325	1,894

*Tabela 6: Skupno število nedistriminatornih pregledov in kršitev
(Lastni vir)*

Pri skupnem številu nedistriminatornih pregledov nismo opazili velikih odstopanj skozi leta. Pri analizi števila kršitev je očitno opazen porast. Ob tem se nam postavlja vprašanje, zakaj je tako.

5.2 FIZIČNO PREGLEDANE ŽIVALI

Ugotovili smo, da so živali, ki začnejo pot v naši državi, pretežno primerne za prevoz ter da se največ neskladnosti pojavi med prevozom, za kar so odgovorni prevozniki in skrbniki, ki bi morali v skladu s pravilniki primerno poskrbeti za te živali. Opazili smo, da je po prevozu izvedenih zelo malo pregledov, saj je večina prevozov tranzitnih, kar pomeni, da prevozna sredstva z živim tovorom potujejo preko Slovenijo do svoje končne točke.

5.3 PREVOZNA SREDSTVA

LETO	Št. pregledov prevoznih sredstev	Št. kršitev	% kršitev glede na št. pregledov
2014	4403	53	1,204
2015	3873	23	0,594
2016	5123	32	0,625
2017	4958	63	1,271
2018	4996	28	0,560

*Tabela 7: Skupno število pregledov vozil in kršitev
(Lastni vir)*

Ugotovili smo povečanje števila neskladnosti pri pregledu prevoznih sredstev leta 2017, nakar število ponovno pade.

5.4 SPREMNA DOKUMENTACIJA

LETO	Skupno št. pregledov spremne dokumentacije	Št. kršitev	% kršitev glede na preglede
2014	7524	89	1,183
2015	8945	32	0,358
2016	10.028	46	0,459
2017	12.336	42	0,340
2018	32.117	184	0,573

*Tabela 8: Skupno število pregledov dokumentacije in kršitev
(Lastni vir)*

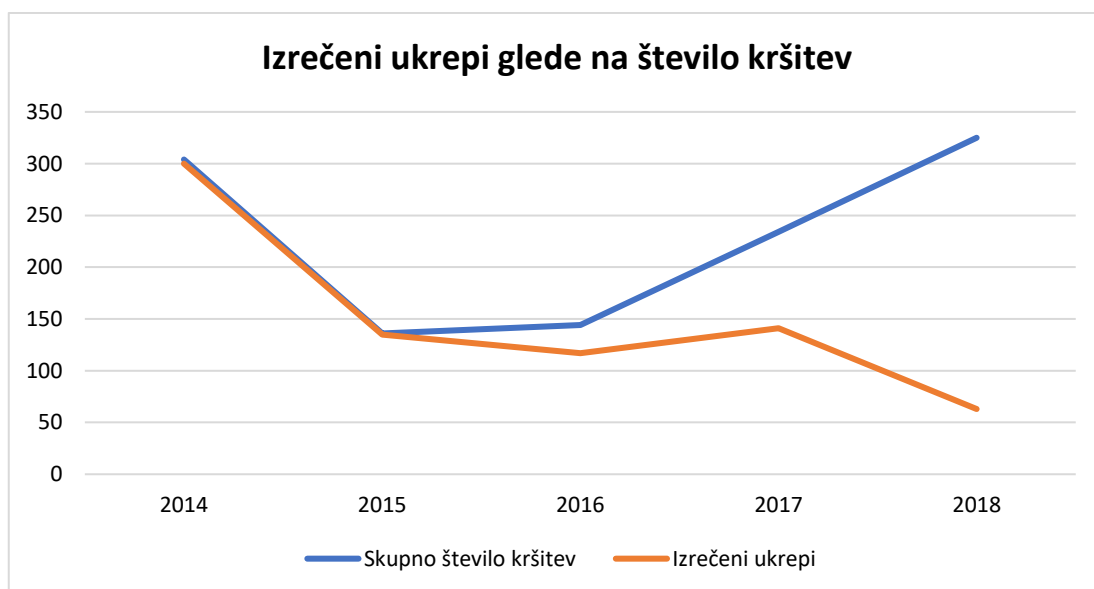
Vsako leto narašča število pregledane spremne dokumentacije, kršitve zoper to pa upadajo.

5.5 KRŠITVE/UKREPI

LETO	Skupno število kršitev	Št. izrečenih ukrepov	% izrečenih ukrepov glede na št. kršitev
2014	304	300	98,684
2015	136	135	99,265
2016	144	117	81,250
2017	234	141	60,256
2018	325	63	19,385

Tabela 9: Skupno število kršitev in ukrepov
(Lastni vir)

Zaskrbljujoče je, da splošno število ugotovljenih kršitev skozi leta ne upada.

Slika 47: Izrečeni ukrepi glede na število kršitev
(Lastni vir)

Za lažje razumevanje smo dodali graf, s katerega lahko razberemo, kakšen je upad izrečenih ukrepov glede na število ugotovljenih kršitev.

Tu se nam poraja še vprašanje, zakaj upada število izrečenih ukrepov, če pa število kršitev narašča.

6 ZAKLJUČEK

Med prebiranjem pravilnikov smo dojali, da je celotna organizacija prevoza živih živali zahteven postopek.

V skladu z vprašanji, ki smo si jih zastavili na začetku pisanja diplomske naloge, smo prišli do ugotovitev, navedenih v nadaljevanju.

Statistični podatki so pokazali, da se v Republiki Sloveniji opravljajo pregledi in pri tem upošteva zakonodaja Uredbe Sveta EU, s čimer smo odgovorili na vprašanje, ali se v praksi izvaja nadzor pri upoštevanju zakonodaje. Nadzor skozi leta ostaja na enakem nivoju.

Z analizo smo ugotovili, da število kršitev ne upada, zato lahko zaključimo, da so kršitve zakonodaje v trendu rasti. Ugotovljenih je več kršitev, a hkrati izrečenih manj ukrepov. Žal ne moremo trditi, da nadzor dosega trend izboljšav, zato se sprašujemo, ali si nadzorne institucije ne želijo višjega nivoja ugotovljenega stanja ali pa so s tem, kar je doseženo, zadovoljne.

Zakaj prihaja do upada izrekanja ukrepov, smo vprašali inšpektorat mobilne enote za preverjanje upoštevanja ukrepov pri izvajanju procesa prevoza živih živali. Odgovora niso želeli oziroma niso mogli dati.

Na podlagi analiz podatkov smo zaključili, da se stanje na področju ravnanja z živimi živalmi med prevozom v cestnem prometu v opazovanem obdobju ne izboljšuje, zato bi bilo smiselno uvesti nekatere izboljšave. Namesto ostajanja pri doseženemu številu nadzorov bi nadzore morali izvajati z vsaj minimalno stopnjo njihove rasti. S tem bi dokazali, da želimo stanje na tem področju vsakoletno izboljševati.

Namesto prevladujočega stanja izrečenih ukrepov brez vzporedno izrečenih glob bi morali poleg izrečenih ukrepov za ureditev stanja dosledneje izrekati globe. S tem bi izvajalce prevozov prisilili, da bi poskrbeli za ustrezne razmere za živali, ne da bi jih na to nekdo opozarjal. Predpisi so jasni in preveč je zanašanja na to, da odstopanje od njih ne bo imelo finančnih posledic.

Mogoče bi kot družba morali razmisliti, ali lahko za žive živali v prevoznih procesih storimo več tudi v smislu poostitve obstoječih predpisov, na primer z zahtevami po več prostora, ki jim je namenjen med prevozom, določitvijo strožjega območja temperatur, v katerih se lahko prevažajo, in omejitvijo razdalje in časa prevažanja. Globalizacija na tem področju vsekakor ima oziroma mora imeti omejitve. Zakaj ne bi strožje omejili prevoza živih živali na resnične izjeme in širše dovolili le prevoz končnih izdelkov?

Ne pozabimo, da so živali žive. Imajo čustva, čutijo bolečino, strah in trpljenje. Kdaj bomo postali dovolj humani in bomo prenehali gledati na njihov prevoz le s finančnega in gospodarskega vidika?

7 VIRI IN LITERATURA

Extreme design shop (b. l.). Opozorilna tabla za prevoz živali. Pridobljeno 23. 10. 2022 z naslova http://extreme-design.si/shop/index.php?route=product/product&product_id=792.12.

Gordon J. Mail online. (2013). *Sickening images of former racehorses found malnourished, injured and dead at ranch near Los Angeles after months of neglect and abuse*. Pridobljeno 13. 11. 2022 z naslova <https://www.dailymail.co.uk/news/article-2352551/Sickening-images-racehorses-malnourished-injured-dead-ranch-near-Los-Angeles-months-abuse.html>.¹

Abc 7 News (2005). *Trailer carrying animals overturns on SoCal freeway*. Pridobljeno 13. 12. 2023 z naslova: <https://abc7news.com/sylmar-trailer-crash-animal-210-freeway/687865/>.²

Uradni list Evropske Unije (2004). *Natovarjanje in iztovarjanje goveda*. UREDBA SVETA (ES) št. 1/2005, člen 6. Pridobljeno 13. 12. 2022 z naslova <https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/UVHVVR/Dobrobit-zivali/Prevoz-zivali/Prakticne-smernice/prakticne-smernice-za-natovarjanje-in-iztovarjanje-goveda.pdf>.³

The Pembrokeshire Herald. (2021). *NFU Cymru »responds robustly« to WG*. Pridobljeno 15. 12. 2022 z naslova <https://pembrokeshire-herald.com/64512/nfu-cymru-responds-robustly-to-wg/>.⁴

GOV.SI. (2022). *Natovarjanje in iztovarjanje goveda*. Pridobljeno 15. 10. 2022 z naslova <https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/UVHVVR/Dobrobit-zivali/Prevoz-zivali/Prakticne-smernice/prakticne-smernice-za-natovarjanje-in-iztovarjanje-goveda.pdf>.⁵

Uradni list Evropske Unije, 2004, Uredba sveta (ES) št. 1/2005 – Za ovce in koze, člen 6. Pridobljeno 15. 10. 2022 z naslova <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/27476/#4.%C2%A0%C4%8Dlen>.⁶

Uradni list Evropske Unije. (2004). *Uredba sveta (ES) št. 1/2005 – Za prašiče, člen 6*. Pridobljeno 15. 10. 2022 z naslova <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/27476/#4.%C2%A0%C4%8Dlen>.⁷

Informa. (2017). *Canada's growing hog supply impacting U.S. production*. Pridobljeno 17. 12. 2022 z naslova <https://www.nationalhogfarmer.com/marketing/canada-s-growing-hog-supply-impacting-us-production>.⁸

Uradni list Evropske Unije. (2004). *Uredba sveta (ES) št. 1/2005 – Za konje, člen 6*. Pridobljeno 15. 10. 2022 z naslova <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/27476/#4.%C2%A0%C4%8Dlen>.⁹

GOV.SI. (2022). *Natovarjanje in dodeljeni prostor pri konjih*. Pridobljeno 18. 12. 2022 z naslova <https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/UVHVVR/Dobrobit-zivali/Prevoz-zivali/Prakticne-smernice/Prakticne-smernice-dodeljen-prostor-in-prevoz-konj.pdf>.¹⁰

GOV.SI. (2022). *Priporočila lastnikom živali v vročih dneh*. Pridobljeno 18. 12. 2022 z naslova https://www.gov.si/novice/2019-06-14-priporocila-lastnikom-zivali-v-vrocihdneh/?fbclid=IwAR2FnkpvibpcTb53PDo5LABFUb_tw_dDWN_Aa22O-6mMTqMNkeOENvC7A3M.¹¹

Pietikäinen S. (2020). *Are EU rules on live animal transportation not working?* Pridobljeno 20. 11. 2022 z naslova <https://www.theparliamentmagazine.eu/news/article/stopthetrucks>.²⁴

Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin. (2022). *Identifikacija prašičev*. Pridobljeno 23. 11. 2022 z naslova <https://www.gov.si/teme/identifikacija-in-registracija-prasicev/>.¹⁴

Uradni list Evropske unije. (2005). *Načrtovanje*. Pridobljeno 29. 10. 2022 z naslova <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005R0001&from=HR#d1e38-33-1>.¹⁵

Uradni list Evropske unije, (2005) *Kraj odhoda*. Pridobljeno 23. 11. 2022 z naslova <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005R0001&from=HR#d1e38-33-1>.¹⁶

Uradni list Evropske unije, (2005). *Namembni kraj*. Pridobljeno 23. 11. 2022 z naslova <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005R0001&from=HR#d1e38-33-1>.¹⁷

Uradni list Evropske unije. (2005). *Izjava prevoznika*. Pridobljeno 23. 11. 2022 z naslova <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005R0001&from=HR#d1e38-33-1>.¹⁸

Uradni list Evropske unije. (2005). *Namembni kraj*. Pridobljeno 23. 11. 2022 z naslova <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005R0001&from=HR#d1e38-33-1>.¹⁹

Uradni list Evropske unije. (2005). *Dovoljenje za prevoznike v skladu s členom 10*. Pridobljeno 23. 11. 2022 z naslova <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005R0001&from=HR#d1e38-33-1>.²⁰

Uradni list Evropske unije. (2005). *Potrdilo o usposobljenosti za voznike in oskrbnike v skladu s členom 17*. Pridobljeno 23. 11. 2022 z naslova <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005R0001&from=HR#d1e38-33-1>.²¹

Uradni list Evropske unije. (2005). *Dovoljenje za prevoznike v skladu s členom 11*. Pridobljeno 29. 10. 2022 z naslova <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005R0001&from=HR#d1e38-33-1>.²²

Uradni list Evropske unije. (2005). *Potrdilo o odobritvi cestnega prevoznega sredstva za dolge vožnje v skladu s členom 18*. Pridobljeno dne 29. 10. 2022 z naslova <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005R0001&from=HR#d1e38-33-1>.²³